

ANTONII STÖRCK

MEDICI VIENNENSIS ET IN NOSOCOMIO PAZMARIANO
PHYSICI ORDINARI

ANNUS MEDICUS

QUO SISTUNTUR
OBSERVATIONES

CIRCA

MORBOS ACUTOS ET CHRONICOS,

ADIICIUNTURQUE

EORUM CURATIONES,

ET QUÆDAM

ANATOMICÆ CADAVERUM
SECTIONES.

EDITIO ALTERA

VINDOBONÆ,

TYPIS, JOANNIS THOMÆ TRATTNER, CAES. REG.
MAIEST. AULÆ TYPOGR. ET BIBLIOPOLÆ.

MDCCLX.

XXV
1
3

VIRO
ILLUSTRISSIMO
GERARDO
L.B.^{VAN}SWIETEN,
AUGUSTISSIMI IMPERATORIS
ET IMPERATRICIS A CONSILIIS,
ARCHIATROR. COMITI, BIBLIOTHECÆ
AUGUSTÆ PRÆFECTO, INCLYT. FACULT.
MEDIC. VIENN. PRÆSIDI PERPETUO, NEC
NON ACADEMIÆ REG. SCIENT. ET CHIR.
PARIS., INSTIT. BONONIENS. ET
LITER. INCOGNITOR.
MEMBRO &c.

*Hos primos praxeos medicæ conatus
Seque totum dat & consecrat.*

ANT. STÖRCK.

Digitized by the Internet Archive
in 2019 with funding from
Wellcome Library

VIR ILLUSTRISIME!

*Tanta fratri meo, mibique
præstitisti beneficia, ut
nullus omnino locus su-
peresse videatur, quo TIBI suffici-
entes gratiæ possent referri.*

*Etenim fratrem meum primum
ex TUIS discipulis hac in alma Uni-
versitate Professore Regium fecisti
creari ; & postquam nimia Aulæ
negotia medica TIBI e cathedra di-
cendi otium negaverunt, TUAM
quoque cathedram, TUAM docendi
provinciam ipsi tradidisti. An quid
majus ? an quid honoratius sperare li-
cuisset ;*

Mibi

*Mibi vero a primordio praxeos
meæ non solum consiliis, quæ rem
medicam, sed & consiliis, quæ fortu-
nam concernunt, lubenti semper ani-
mo paterne succurristi, & sensim
tantam in me confidentiam posuisti,
ut TE favente nosocomium Pazma-
rianum meæ curæ traditum fuerit.*

*Concede ergo VIR SAPIEN-
TISSIME! ut pro aliquo sal-
tem*

*tem gratitudinis testimonio has pa-
gellas TUO NOMINI inscribam;
suscipe eas benigno (ut soles) vultu;
& me TUIS gratiis ulterius fove!
vale!*

PRÆFATIO.

Sunt, qui autumant, ægros in nosocomiis decumbentes aut negligi, aut remediis quandoque nimium violentis impugnari, & hac ratione sibi persuasum habent, medicos de similibus ægrorum vita haud multum esse sollicitos.

Dum igitur sat magnum nosocomium meæ curæ traditum fuit, putavi, officium medicum, amorem proximi, & propriam conscientiam postulare, ut ea omnia sedulo observentur, adnotentur, atque demum fideliter describantur, quæ circa nosocomii ægros acta sunt, & aguntur; neque propterea licuit, eos reticere casus, qui sinistro eventu fuerunt terminati.

Die decimo mensis Iulii 1758. *Eruditissimo Aulæ medico* JOSEPHO HABERMANN in rebus nosocomii gerendis successi, & ab eo tempore omni octiduo numerum acuta

PRÆFATIO.

febre decumbentium, & acuta mortuorum conscripsi: ut inde patefceret, has observationes non ex uno alterove ægro desumptas, verum ex numerosis collectas esse & confirmatas.

Materiem de morbis acutis in menses divisi, & quænam peculiaria symptomata quolibet mense supervenerint, quæve curandi methodus suffecerit, simul recensui.

Morbi chronici solummodo ii nunc adferuntur, qui hoc anno in nosocomio maxime communes fuerunt; de aliis quidem plurimis varia duoque & pulchra observata habeo, verum, quoniam majori adhuc attentione opus habent, & numerosioribus exemplis confirmari debent, ea in aliud tempus rejicienda judicavi.

Sub finem adduntur quædam anatomica cadaverum sectiones, & formulæ medicæ in nosocomio usitatae.

Quæ deinceps notatu digna observavero, fideli semper calamo adnotare, & referre conabor.

Numerus acuta febre decumbentium , & acuta mortuorum in nosocomio a
10. Jul. 1758. usque ad 2. Jul.

1759.

A 10. — ad 17. Jul. fuerunt

Ægri acuti — — — 17.

Mort. — — — =

A 17. — — 24. Jul.

Ægri — — — 15.

Mort. — — — 1

A 24. — — 31. Jul.

Ægri — — — 35.

Mort. — — — 4.

A 31. Jul. — ad 7. August.

Ægri — — — 25.

Mort. — — — 3.

A 7. — — 14. August.

Ægri — — — 34.

Mort. — — — 2.

A 14. — — 21. August.

Ægri — — — 15.

Mort. — — — =

A 21. — — 28. August.

Ægri — — — 24.

Mort. — — — 1.

A 28. August. — ad 4. Septembr.

Ægri — — — 26.

Mort. — — — 1.

A 4. — — 11. Septembr.

Ægri — — — 39.

Mort. — — — 1.

Ab 11. — — 18. Septembr.

Ægri — — — 33.

Mort. — — — 1.

A 18. — — 25. Septembr.

Ægri — — — 28.

Mort. — — — =

A 25. Septembr. — ad 2. Octobr.

Ægri — — — 32.

Mort. — — — =

A 2. — — 9. Octobr.

Ægri — — — 43.

Mort. — — — 1.

A 9. — — 16. Octobr.

Ægri — — — 40.

Mort. — — — =

A 16. — — 23. Octobr.

Ægri — — — 42.

Mort. — — — =

A 23. — — 30. Octobr.

Ægri — — — 37.

Mort. — — — 2.

A 30. Octobr. ad 7. = Novembr.

Ægri — — — 35.

Mort. — — — 2.

A 7. — — 13. Novembr.

Ægri — — — 28.

Mort. — — — 2.

A 31.

A 13. — — 20. *Novembr.*

Ægri — — — 40.

Mort. — — — =

A 20. — — 27. *Novembr.*

Ægri — — — 34.

Mort. — — — 2.

A 27. *Novembr.* ad 4. *Decembr.*

Ægri — — — 37.

Mort. — — — 1.

A 4. — — 11. *Decembr.*

Ægri — — — 39.

Mort. — — — 2.

Ab 11. — — 18. *Decembr.*

Ægri — — — 42.

Mort. — — — =

A 18. — — 25. *Decembr.*

Ægri — — — 50.

Mort. — — — 1.

A 25. *Decembr.* 1758. — ad 1. *Jan.* 1759.

Ægri — — — 39.

Mort. — — — 1.

A 1. — — 8. *Jan.*

Ægri — — — 48.

Mort. — — — 1.

A 8. — — 15. *Jan.*

Ægri — — — 40.

Mort. — — — 2.

A 15. — — 22. *Jan.*

Ægri — — — 52.

Mort. — — — 4.

A 22.

A 22. — — 29. *Januar.*

Ægri — — — 50.

Mort. — — — 6.

A 29. *Jan.* — *ad* 5. *Febr.*

Ægri — — — 53.

Mort. — — — 3.

A 5. — — 12. *Febr.*

Ægri — — — 57.

Mort. — — — 2.

A 12. — — 19. *Febr.*

Ægri — — — 82.

Mort. — — — 4.

A 19. — — 26. *Febr.*

Ægri — — — 74.

Mort. — — — 5.

A 26. *Febr.* — *ad* 5. *Mart.*

Ægri — — — 70.

Mort. — — — 3.

A 5. — — 12. *Mart.*

Ægri — — — 65.

Mort. — — — 2.

A 12. — — 19. *Mart.*

Ægri — — — 50.

Mort. — — — 1.

A 91. — — 26. *Mart.*

Ægri — — — 55.

Mort. — — — 3.

A 26. *Mart.* *ad* 2. *April.*

Ægri = = = 49.

Mort. = = = 2.

A 2. — — 9. April.

Ægri == == == 52.

Mort. == == == 1.

A 9. — — 16. April.

Ægri == == == 55.

Mort. == == == 2.

A 16. — — 23. April.

Ægri == == == 43.

Mort. == == == 2.

A 23. — — 30. April.

Ægri == == == 50.

Mort. == == == 2.

A 30 April. — ad 7. Maj.

Ægri == == == 48.

Mort. == == == 5.

A 7. — — 14. Maj.

Ægri == == == 45.

Mort. == == == 3.

A 14. — — 21. Maj.

Ægri == == == 47.

Mort. == == == 2.

A 21. — — 28. Maj.

Ægri — == == 50.

Mort. + == — 3.

A 28. Maj. — ad 4. Jun.

Ægri == == == 39.

Mort. == == == 2.

A 4. — — 11. Jun.

Ægri == == == 42.

Mort. == == == 1.

Ab 11.

Ab 11. — — 18. *Jun.*

Ægri — — — 50.

Mort. — — — 3.

A 18. — — 25. *Jun.*

Ægri — — — 44.

Mort. — — — 2.

A 25. *Jun.* — *ad* 2. *Jul.*

Ægri — — — 35.

Mort. — — — 1.

DE
MORBIS ACUTIS
MENSIS JULIUS 1758.

Lerisque, acuta laborantibus, circa septimum, quibusdam circa quartum, paucis circa undecimum diem proruperunt vel miliaria, vel petechiæ, vel ambo genera simul; idque fere semper cum ægri levamine contigit: Etenim somnolentia, & capitis gravitas multum imminuebantur, respiratio quæ prius erat celeris & gravis, reddebatur longe liberior, pulsus fortior & magis æqualis.

Si septimo die fuit perfecta exanthematum eruptio, tunc eodem die Symptomata omnia, ex hoc morbo dependentia, in melius mutata sunt; circa undecimum diem iam ceperunt exanthemata exficcare, vel numero minui; circa
A
deci-

decimum quartum evanuerit penitus, & æger a periculo liber fuit.

Si vero septimo die exanthematum eruptio non fuit perfecta, tunc symptomata fere in eodem statu permanferunt, donec undecimo vel subinde nono die, facta eruptione, mitiora reddita funt.

His decimo quarto die exanthemata ceperunt minui, & decimo feptimo facta eft integra judicatio.

Raro ultra decimum feptimum diem fe fe morbus extendit.

Quibus vero vel quarto vel feptimo die pauca prodierunt exanthemata citra omnem fymptomatum allevationem, quibusque in fequente die critico non plura supervenerunt, aut supervenientia brevi iterum disparuerunt, ii fudarunt continuo sudorem foetidum, mox frigus, mox calorem conquefti funt, fitim vel intolerabilem, vel plane nullam habuerunt, caput fuit grave, oculi triftes, lingua glutinofa, humida, plumbei coloris: vires de die in diem minores, respiratio celeris, inæqualis cum tufficula ficca, pulfus parvus, velox inæqualis; facies mox rofea, mox pallida, urina vel naturali paululum coloratior cum nubes fufpenfa, vel naturalis, vel tenuis; nullum medicamentum five externum, five internum notabilem in melius mutationem effecit; unde circa undecimum, aut decimum quartum diem judicatio ad mortem facta eft. Ter-

Ternos solummodo tales ægros hoc mense habui.

Febre continua simplici decumbentes fere nulla mala signa habuerunt, levem sitim, exiguum calorem, appetitum deletum, & lenes capitis dolores conquerebantur.

Quidam quarto, plurimi vero septimo die, orto sudore, & prodeunte urina crassa cum sedimento albo, crasso, a febre liberati sunt.

Raro morbus undecimum aut decimum quartum diem adtigit. Nullus simplici febre continua hoc mense mortuus est.

Cura in omnibus acutis sequenti modo instituebatur: pulsum ægri dum naturali longe celeriore, fortiore, durum, vel & suppressum deprehendi, venam curavi tundi, idque pro ratione circumstantiarum repetitis vicibus. Verum raro contigit occasio sæpius iterandæ venæ sectionis; imo multis plane non secui, nam frequenti observatione didici, quod venæ sectio etiam unica facta in homine, cujus pulsus nec suppressus, nec naturali multo plenior, fortiorve fuit, vires dejecerit, quod supervenientibus exanthematibus medicamenta stimulantia, quibus alias opus non fuisset, debuerint adhiberi, quodque æger, superato morbo, ad vires recuperandas multo longiore tempore indiguerit.

Hæc observatio tamen minus valet, dum æger localem quamdam inflammationem habet vel dum caput aut pulmo sanguine obruitur.

Facta vel omissa venæ sectione dum faburram ex ægri querelis in ventriculo judicavi, eam vomitorio ilico ejeci, nunquam tamen præter necessitatem sola regionis consuetudine adductus vomitorio ægrum divexavi.

Dum vidi vires ægri sufficientes, pulsum satis elevatum & fortem, tunc pro medicamento & potu ordinario copiosissimum decoctum rad. Scorzon acetos. hordei crudi cum stib. diaph. non abl. aut nitro puro & oxymelle simplici tepide sumendum exhibui, simili modo pergendo die septimo, precedente pectoris anxietate, frequenter apparuerunt exanthemata, æger melius habuit, remisitque febris.

Quoniam sola natura tunc opus suum adeo bene peregit, eam aliis medicamentis turbare non licuit; sed eadem vel simillima methodo ad finem usque continuandum fuit,

Hac ratione morbus exanthematicus simplex simplicissimis remediis a perito citra ullum negotium solo naturæ ductu feliciter curatur, ab imperito autem, qui malignum a non maligno haud novit distinguere, facile turbatur.

Ubi vero pulsus fuit debilis, & vires languidæ, tunc datum est, vel emulsum N. 8. vel claret.

claret. N. 1. idque magna vel parva copia, prout vel ægri natura, vel symptomatum circumstantiæ postularunt. Camphora erat foeminis magis amica & utilis; viris autem vinum.

Sopores, deliria, convulsiones sæpe bina, sæpe quatuor, aut quinque vesicantia exigebant, quæ allevando caput, pulsum liberiores reddendo, & sæpissime exanthemata expellendo egregios effectus præstiterunt.

Convulsis Camphora, prudenti dosi exhibita, maxime conduxit, non quidem semper promovendo exanthematum eruptionem (etenim non omnes, qui ea usi sunt, exanthemata habuerunt) sed & virtute sua, qua vires erigit, atque irritatis nervis quietem conciliat.

Quibus noctes errant inquietæ & insomnes, ii vesperi unc. 1. symp. diacod. assumpserunt; majori vero dosi opus habebant ii, qui camphora utebantur. An Camphora opii viribus resistit?

Multis acuta decumbentibus adfuit tussis molesta, frequens, unde in similibus ægris pectori erat ilico in principio prospiciendum; decocta emollientia, expectorantia cum Stib. Diaph. non abluto, & oxymell. simpl. aut subinde scillitico, hoc in statu plurimum præstiterunt, atque sputa copiosa & facilia effecerunt, quæ omni possibili modo promovenda erant; hoc enim neglecto

tussis inanis ægri vires debilitavit, cursum morbi turbavit, & eruptionem exanthematum impedivit: si vero sputa manserunt mobilia, tunc cætera omnia symptomata, licet subinde pessima, minus periculosa facta sunt.

Lingua sicca aceto & melle sæpe abluatur.

Quibus vero methodis, hucusque descripta vel huic similis, non profuit, ii plerumque pro desperatis habiti sunt; quoniam symptomata mere lethalia eos comitabantur.

Nihilominus dum magnæ in his ægris mutationes observatæ sunt, dum pulsus per aliquot tempus valde intensus, & fortis tandem remisit, & mollis atque debilis factus est; dum horrores & rigores citra inflammationis suppurationisve signum cum insequente calore ægri extrema, & spinam dorsi frequenter perrepererunt, dum sitis, diverso tempore multum aucta, denuo imminuta est, &c. Dumque hæc symptomata alternatim certis fere horis redierunt, & iterum evanuerunt, tunc mistura N. 16. omni hora ad unc. β. aut unc. i. assumpta sæpissime summo in periculo versantes ægros ex mortis faucibus eripuit. Etenim hæ mutationes brevi cessarunt, & ægrorum vires increverunt, &c.

Similes ægri famam medici multum sæpe lædere possunt; etenim per vices redeunt ad se,
pul-

pulsus & reliqua signa (si fors respirationem & oculos exceperis) pro circumstantiis sat bona videntur , eaque sæpe durant per horam , & ultra , sæpe vero derepente in pejus mutantur ; & æger qui ante pauca minuta sibi , & adstantibus spem dedit , subito fere moribundus anhelat : unde si Medicus , in intervallo lucido præsens , ægro & adstantibus quid certi promittit , se fallit , & famæ detrimentum patitur.

Qui vero ægri citra similes manifestas mutationes in summa debilitate jacuerunt , & in quibus pulsus mollissimus , atque sudor continuus summam humorum dissolutionem , & in putridum propensionem designarunt , iis mistura N. 27. sæpe numero salutem adtulit.

Ex acuta convalescentes fere omnes surdastri fuerunt , verum sola natura , & diæta reficiente plerique curati sunt.

Quibus autem hæc auditus gravitas , restitutis sufficienter viribus , permanfit , iis vesicans nuchæ est adpositum , atque , dum hoc cepit dolorem excitare , datum est ægro purgans , ut eodem tempore per hæc bina remedia revulsio a capite fieret ; quo facto omnibus , quos novi auditus rediit.

Post morbum acutum rite curatum , paucos habui , qui recidivam passi sunt , & erant tantum ii , qui in diæta errorem commiserunt. Etenim

omnes circa præcordia anxietatem, horrorem a cibis, leves vertigines, ructus amaros, aut putridos conquesti sunt.

Datum leve vomitorium fere semper recidivam ex integro sustulit, aut saltem admodum mittem reddidit.

Urina ab initio morbi semper rufa fuit cum nubecula innatante; morbo autem stante erat crassa, & densam ad fundum nubem exhibuit, morbo decrecente color sensim in naturalem, dein in tenuem cum foetore mutabatur; raro sedimentum crassum, & grave observatum est.

Alvus immorigera enemate, aut suppositorio (si opus fuit) movebatur; sæpius vero exanthematibus aut bene prodeuntibus, aut rite prostantibus, dum neque hypochondriorum tensiones, neque ventris dolores gravantes, aut borborygmi advertebantur, per binos ternosve dies relicta fuit.

Sudores nocturni post morbum acutum supervenientes diæta reficiente, & infuso N. 20. fugati sunt.

Qui, cessante jam per aliquot dies febre, non appetierunt, & os glutinosum, atque circa præcordia pondus conquesti sunt, iis data drach. i. rhei appetitum restituit, & omne malum amovit.

Pedum tumores post morbum vel sponte sua abierunt, vel leni frictione facile dispulsi sunt.

Inter primos nosocomii ægros mihi occurrit Juvenis 15. ann. qui toto corpore rigidus & inflexilis fuit.

Adstantes narrabant: quot ante aliquot dies per omnes artus dolorem lancinantem sit conquestus, quodque post paucas horas citra causam vel sibi vel aliis cognitam totus rigidus evaserit, & quod tunc dolores cessarint.

Corpus ægri examinando inveni brachia & manus secundum trunci longitudinem extensas, rigidissimas, & trunco firmissime adpressas, crura & pedes eodem modo se habebant; venter fuit tenuis, contractus, & lapidis instar durus, ad tactu non dolens, spina dorsi rigidissima, collum immobile, maxilla inferior superiori pertinaciter adplicata, muscoli masseteres, & temporales, quasi vi fortissima agentes erant tumidi, & duri; inter dentes incisivos effractos exiguum spatium relinquebatur, per quod pauca jusculi, aut medicamenti copia ingeri potuit.

Lingua tamen mansit volubilis, oculi vivi, mens non oppressa, respiratio satis bona.

Pulsus fuit æqualis, naturali non celerior, liber.

Conijcere igitur licuit vasa majora sanguinea esse libera, & forsan in Lymphaticis esse humorum stagnationem, in nervis spasmus.

Quapropter spasmus solvendus, & stagnans in motum ducendum indicabatur.

Balneum emolliens, discutiens, & ejusmodi fomenta toti corpori continuo adplicata optime & citissime profuissent; verum nosocomii circumstantiæ simile tentamen non admiserunt.

De maxilla mobili reddenda cogitabatur primo, atque hunc in finem Cataplasma ex stercore equino iu cerevisia cocto calidum diligenter adplicatum est.

Per aperturam inter dentes incisivos præter tenuia alimenta mistura N. 12. cochleatim ingerebatur.

Bis de die spina dorsi inuncta, & perfrieta est linimento ex ol. verbasci unc ii. β . spirit. sal. ammon. dr. 1. & alterno die humeris & toti spinæ dorsi cucurbitæ siccae adpositæ sunt.

Quarto die æger jam movit sat libere maxillam, solidiora momordit, deglutivit; reliqua vero in priori statu persistere.

Quinto die ingratum Cataplasmatidis odorem amplius ferre non potuit, atque ab ejus vaporibus tussim siccam defatigantem conquestus est; unde

unde id, maxilla jam fatis mobili, amovi; atque totum collum, musculos masseteres, temporales, & maxillæ articulationem priori linimento bis de die perfricari jussi.

Omni die facta est maxilla liberior, æger singulo bihorio unc. β . ex mist. N. 12. assumpsit, & præter juscula, ac alia tenuia alimenta serum lactis copiose hausit.

Intestina quotidie enemate ex solo oleo lini emolliebantur, unde dura fœcum scybala educta sunt.

Octavo die æger jam movit manus, & brachia, intra paucos dies movit & pedes.

Intermissi tunc cucurbitas, etenim dolores magnos excitarunt, sed reliqua medicamenta continuari curavi.

Vigesimo quinto die auxilio famuli jam cepit ambulare.

Trigesimo die jam solus ambulavit.

Posthac solo sero lactis & diæta bene nutriente intra paucos dies pinguedinem, & vires integras recuperavit.

MENSIS AUGUSTUS.

Symptomata in morbis acutis occurrentia hoc mense erant prorsus eadem, quæ mense præcedente, numerus eorum, qui exanthematibus laborarunt, paulo minor fuit.

Pau.

Paucissimi febre miliari decubuerunt, plures vero petechiis; erant autem petechiæ fatis mitēs, & plerumque optimi coloris.

Emuls. N. 8. raro in usum venit, etenim in febre petechiali longe magis conduxit claret. N. 1.

Coeteroquin methodus curandi erat eadem, quæ mense Julio.

Per medium mensem Jun. per integrum Jul. & August. dum doctissimus Medicus castrensis JOANN. KOLLMAN ægrotabat, mihi ILLUST. VAN SWIETEN nosocomii militaris, in leopoldina fiti, curam confidit.

Nosocomium erat semper ægris plenissimum.

Inter alios morbos, militibus communes, plurimas petechias inveni, quæ a medio Jul. usque ad finem August. maxime grassabantur, ita quidem, ut hoc tempore quingentos circiter sola febre petechiali decumbentes numeraverim.

Ex his ægris ultra duodecim non sunt mortui, fere nullus incidit in alium morbum; omnes convalescentes intra paucos dies vires integras recuperarunt.

Morbus ultra decimum septimum diem vix unquam duravit.

Multis symptomata fatis mitia erant; complures vero periculosa symptomata comitabantur; ut-

ut sunt : pulsus inæqualis , fitis ingens , respirandi summa anxietas , sopor , delirium perpetuum , convulsiones , membrorum jactationes , &c.

Circa quartum morbi diem plerumque in pectore , collo , & cordis scrobiculo paucae petechiae apparuerunt , & septimo die , prægressa majori vel minori anxietate , per totum corpus , maxima autem in pectore eruperunt ; & tunc signa mala vix non semper evanuerunt , vel saltem longe minus periculosa visa sunt.

Color petechiarum fuit in plurimis læte ruber ; in paucis purpureus ; lividus & subniger ad modum raro.

Septimo die apparentes petechiae immutatae perstiterunt usque ad undecimum , quo fiebant tenuiores , pallidae , & usque ad decimum quartum sensim disparuere.

Hoc die vel febris cessavit , vel adeo mitis facta est , ut febris nomen vix mereretur ; circa decimum septimum diem ad naturalem rythmum vel naturali paulo tardiolem rediit pulsus.

Subinde quarto die paucae videbantur petechiae , & neque septimo , neque undecimo numerosiores conspectae sunt ; aut quandoque undecimo die plures hinc inde prodierunt , sed brevi iterum disparuere.

His permanebant , imo augebantur subinde mala symptomata usque in decimum quartum diem ,

quo

quo perſæpe ortus eſt copioſus ſudor, atque tunc citra exanthematum eruptionem febris imminuta fuit, & ſymptomata remiſerunt. Raro hæc mutatio undecimo die accidit.

Si autem ſimilibus ægris decimo quarto die ſudor non fuit copioſus; ſed ſudoris loco, prægreſſa levi horripilatione, orta eſt pectoris oppreſſio, & anxietas, tunc petechiis ſupervenerunt copioſiſſima miliaria alba, & ægri magnum levamen perceperunt; quibus vero prægreſſa anxietate non eruperunt miliaria, iis craſſiſſima urina profluxit, aut hac non profluente lenis, & levans diarrhæa acceſſit.

Talibus in circumſtantiis rariffime decimo ſeptimo die febris abiit, ſed plerumque duravit ad vigefimum, ſubinde ad vigefimum quartum diem.

Si respiratio non fuit nimium difficilis, anxia, & inæqualis, atque pulſus ſatis liber, nil unquam timendum erat.

Similes ægri, licet cæteroquin peſſima ſymptomata habuerint, ſimpliciſſima methodo conſervati ſunt fere omnes.

Sub initium morbi conqueſti ſunt immanem capitis dolorem, qui tentatis omnibus vix potuit mitigari, donec apparuerunt exanthemata, & tunc ſponte evanuit.

Cura circa hos ægros instituta fuit sequens :

Valde Plethoricis, inflammatione affectis, & pulsum durum habentibus pro ratione necessitatis sanguinem e vena misi. Si autem causæ venæ sectionem suadentes non fuerunt satis graves, tunc etiam neglexi; quoniam denuo id observavi, quod mense Julio dictum est. Imo iis, qui plethora non admodum magna laborarunt, conduxit magis per decoctum tamarindorum, cremorem tart. atque alia antiphlogistica remedia alvum aliquoties movere, & ita pulsus vim & velocitatem mitigare, quam venæ sectione sanguinem detrahere.

Multi saburram in ventriculo gefferunt, unde iis vomitorium statim in initio datum magnum levamen adtulit.

Quidam neque vomitorio, neque purgante antiphlogistico, neque venæ sectione opus habuerunt; quoniam eorum pulsus ita moderatus, & ad morbum ferendum adaptatus fuit, ut neque debilitate, ægri vires prostratas, indicaverit, neque robore excesserit adeo, ut quid in corpore destruere, aut morbum turbare potuerit.

Pulsu igitur vel ex natura ægri ita existente, vel arte ad tale moderamen redacto, requirebatur remedium diluens, putredini resistens, naturam in nulla evacuatione turbans, & vires conservans.

Tale erat serum lactis vinosum No. 28. nam solo hoc, tam pro potu ordinario, quam medicamento largissime ingesto, fere omnes curavi.

Milites id grate assumerunt, neque ullum inde incommodum deprehendi.

Ubi pulsus debilis stimulo indiguit, auxi vini copiam, vel præter serum lactis emulsum Camphoratum exhibui.

Dum maculæ purpureæ, lividæ, & subnigræ signa putredinis manifestarunt, tunc addidi libris quatuor feri lactis vinosi, unc. iij. fyrup. diacod. & drach. 1. spirit. sulph. per camp. atque ægris omni hora unc iij. aut iv. tepide hauriendas præbui.

Optato tunc effectū maculæ brevi alium colorem induerunt; debito tempore disparuere, & ægri symptomata sensim in melius iverunt.

Absque fyrup. diacod. in sero lactis vinoso datus spiritus sulph. per camp strangurias, aut diarrhæas debilitantes excitavit.

Sopor, delirium, convulsionēs, vigiliæ, &c. Epispasticis, sinapismis, aut vesicantibus, & paregoricis ad debitum moderamen ducebantur.

In convulsionibus, quæ etiam subinde aderant petechiis bene prostantibus, vesicantia, & paregorica sine camphora nil effecerunt, sed semper debuit camphora præter alia medicamenta ad aliquod grana simul exhiberi; nihilominus
etiam

etiam camphora sine paregoricis & vesicantibus debitum scopum non adtigit.

Quidam nullis fere malis symptomatibus affecti tota nocte quietum somnum capiebant, alii autem vigilarunt; & his uncia una syrup. diacod. vesperi exhibita debitam quietem conciliavit.

Si ob vehementiam symptomatum uncia una syrup. diacod. vesperi nihil effecit, tunc hæc dosis omni sexta vel quinta hora iterata est.

Fuit unicus æger, cui syrupus diacod. ne minimum somnum, vel signum somni adtulit. Petechiæ, quarto die prodeuntes, erant optimi coloris, neque æger anxie respiravit, neque oculos rubros aut torvos habuit, sitis fuit mediocris &c. Septimo die inter signa optima incepit canere, clamare, diversas historiolas instar hominis sanissimi enarrare; imo easdem sine hæsitatione accuratissime sæpius repetiit, ad rogata subinde apte; inepte subinde respondit, oblata omnia lubens assumpsit; verum noctu, diuque indefinenter cecinit, & clamavit; noctu in lecto manere noluit; pulsus fuit æqualis, non multum febrilis.

Omni quarta hora syrup. diacod. ad unciam integram exhibitus per duos & medium diem nullo modo mutavit ægrum; demum considerata omnibus judicavi, has vigilias, & clamores a

solo inordinato spirituum motu dependere, unde major opii copia unica dosi exhibenda indicabatur.

Remedium sequens;

R. aq. menth. unc. j.

Syrup. diacod. unc. β.

Laud liq. fydenh. gutt. XL.

M.

unica dosi deglutitum, tandem clamores inhibuit.

Etenim post aliquot minuta ab assumpto hoc remedio voce languit æger, oculi erant minus vivi & semiclausi, atque paulo post reficiens somnus secutus est.

Post sex horas evigilans nil conquerebatur, & sibi omnino præsens præterita ignoravit; post-hac sine ullo paregorico tranquillas noctes habuit.

Decimo quarto die a morbo penitus liber fuit, & vires mox tantas recuperavit, ut intra paucos dies legionem suam adire potuerit.

Hicce æger præter serum lactis vinosum, quod potum, & medicamentum simul præbuit, nihil assumfit.

Simplex igitur methodus feбри petechiali curandæ suffecit; etenim raro quis mortuus est, & plurimi facile, & cito periculoso ex morbo convaluerunt.

Ma-

Mala, morbis supervenientia, pauca observata sunt.

Bini ægri a septimo ad decimum quartum morbi diem in continuo sopore, delirio, & sudore foetido decubuerunt, pulsum habentes debilem, & respirationem difficilem; petechiæ copiosæ, & optimi coloris toto in corpore videndæ erant; tandem parotides intumerunt, quæ nullum levamen adferentes ægrorum vires magis dejecerunt; adplicata quæcunque juverunt nihil; demum hi tumores mole & duritie repente aucti deglutitionem impediverunt, & ambos ægros intra tres dies suffocarunt.

Alius æger, in quo omnia signa, septimo die prodituras petechias, præfagiebant, septimo die malam crisin expertus est.

Nox hunc diem præcedens anxia fuit; mane caput vehementer doluit, dein subito intumuit nasus, & totus purpureus factus est; post paucas horas nasi color subniger apparuit, & manifesta gangrænæ signa imminuerunt.

Quoniam hic æger a principio morbi usque ad septimum diem nullum peculiare, aut periculofum symptoma habuit, solum serum lactis vinosum pro potu & Medicamento exhibitum est; instante autem Gangræna quotidie unc. j. β. cort. peruv. præter serum lactis assumsit, & naso ex-

terne adplicata sunt linteamina Spiritu Salis acido, aqua rosarum diluto, madida.

Unde malo limites ponebantur, naso ultra semi pollicis longitudinem, ab apice incipiendo, naturalis color rediit, reliqua vero nasi pars ex subnigra læte rubra facta est.

Pulsus ægri fuit liber, vix febrilis, nullum cœteroquin aderat lethale symptoma.

His remediis ægrum ad undecimum diem in eodem statu inter spem & metum conservavi; tunc autem delirare cepit, subito vires amisit; pulsum habuit inæqualem, exilem, intermittentem, faciem hippocraticam, & eodem die convulsus obiit.

An gangræna occupavit cerebrum? an materies petechialis, quæ per totam corporis peripheriam in maculas debuisset dispergi, in caput est deposita?

Alios ægros, qui mortui sunt, symptomata mala cum virium dejectione, pulsu debili, inæquali, & respiratione difficili vel ilico ab initio morbi, vel a quarto morbi die incipiendo comitabantur, semperque ruerunt in pejus; per vices quidem hi ægri dormiverunt, sed somnus fuit inquietus, non reficiens, in somniis defatigans.

Dum

Dum vidi, quod serum lactis vinosum inter talia symptomata non sufficeret, alia ab autoribus commendata remedia exhibui.

Verum a nullo levamen, minus curationem obtinui.

Stimulantia, & alexipharmaca omnis generis (si similia vires debiles postulabant (nimium sudorem, & anxietatem excitando ægros magis debilitaverunt.

Acida mineralia saturatissima nec sitim mitigarunt.

Ipse cortex peruvianus, præter alia largiter exhibitus, profecit nihil.

Verum tales casus ad omnia rebelles rari erant.

Binis ægris ex febre petechiali convalescentibus, dum omnes actiones & vires bonæ videbantur, subito orti sunt abscessus: uni ad humerum dextrum, alteri ad ambo femora.

Fluctuatione percepta ilico pertundebantur; unde magna puris boni copia effluxit; aliquamdiu hæc loca aperta; & fluentia conservata sunt, & ægris pro medicamento ac potu datum est serum lactis, quod vires conservavit, & omne impurum, quod adhuc in sanguine hæsit, quacunque data via ejecit.

Fere omnes ex acuta convalescentes longe saniores, robustioresque sunt redditi post morbum, quam erant antea.

Paucis post acutam pedes tumuerunt, sed lenes frictiones aromaticæ tempore matutino adhibitæ, & unum alterumve purgans hos tumores brevi abstulerunt.

Qui convalescentes nullum in diæta errorem commiserunt, nunquam passi sunt recidivam.

Recidiva autem, ex mala diæta, vomitorio, aut purgante, aut diæta per triduum strictissima facili negotio curabatur.

Qui curati diutius in nosocomio morabantur, vires denuo amiserunt, pulsus iis lentus factus est, & facies pallida; tandem gingivæ, oris labia, totaque facies, imo subinde & manus, & pedes lento tumore inflabantur; post paucos dies maculæ latæ, lividæ, vere scorbuticæ hinc inde in corpore apparuerunt, & gingivæ, sanguinem fundentes, fætidum odorem sparsere.

Sub initium solum serum lactis vinosum, & Medicamentum N°. 5. aliquoties pro rerum circumstantiis absumtum, atque motus Corporis in aëre libero curam omnem absolverunt.

Dum vero maculæ lividæ, & oris fætor putredinem sanguini inductam manifestarunt, tunc
feri

feri lactis libris tribus admista est dr. β . spirit. sulph. per camp. atque hac ratione largiter potandum præbebatur præter sequens remedium.

Rx. sal. polychr. dr. j.

Conserv. nast. aq.

----- Coch. aa. unc. ij.

Spirit. sulph. per camp. dr. j.

M.

S. sumat æger omni hora parvum cochlear.

Gingivæ melle rosarum, mixto cum spiritu salis acido, sæpius illiniebantur; os fero lactis vinoso spiritu sulphur: acidulo reddito frequenter elutum est.

Hac methodo aliquamdiu continuando, & corpus in liberiore aëre movendo, atque dato omni quarto, quintove die purgante plurimi sanati sunt.

Qui autem vitæ militaris pertæsi, & pusillanimes lecto continuo inhæserunt, ii tentatis omnibus semper in pejus ruebant, sensim toto corpore intumuerunt, hinc inde ortæ sunt plagæ latissimæ, purpureæ, aut lividæ, tandem nigrae & foetido ichore manantes; ex ore & naribus sanguis corruptus, semiputridus effluxit, nil fere amplius potuere deglutire, hinc semi putridi in foetidissima sua atmosphæra immobiles jacebant, nec ab aliis citra vitæ periculum potue-

rant moveri; ubicunque vel leviter ad tacti sunt, ibi epidermis rupta fudit liquamen foetidum.

Hoc in statu miserrimi hi ægri sæpe per tres, per quinque aut plures dies semi cadaverosi anhelabant, tandem, orta putridissima diarrhæa, intra paucas horas exspirarunt animam.

Similia cadavera brevi post mortem terræ mandabantur.

Scabies post morbum acutum superveniens plerumque solo remedio N°. 5. & fero lactis curata est. Si tamen huic remedio non integre cessit, tunc balneum badense maxime profuit.

MENSIS SEPTEMBRIS.

Acuta decumbentes fere omnes vel miliari febre, vel petechiali laborarunt.

Plerisque 14. aut 17. die febris valedixit.

Simplicissima curandi methodus erat & hoc mense sufficiens.

Fuerunt tamen binæ fæminæ, quæ erumpentibus septimo die numerosissimis petechiis nullum levamen perceperunt, & ultra viginti dies manserunt debiles, somnolentæ, delirantes; febris fuit mediocris, & petechiæ optimi coloris, steterunt toto hoc tempore immutatæ.

Vesicantia, licet bene fuerint operata, nil mutarunt.

Emul.

Emul. N°. 8. & claret. N°. 1. alternatim exhibita morbum non turbarunt, & ægrarum vires sat bono in statu conservarunt.

Camphoræ dosis aucta, vel alia medicamenta magis stimulantia tentata, auxerunt delirium, anxietatem, & sitim &c.

Unde ratio iussit ea continuare, quæ naturam ad Morbum ferendum aptam reddiderunt, & conservarunt.

Hæ scæminæ urinam, & fœces infcie dimiserunt; sed respirarunt citra magnam difficultatem, & continua, æquali, leni transpiratione gaudebant; somnus (quamvis paregorico vespertino semper productus fuit) erat quietus, reficiens; & pulsus sat liber, non multum febrilis, nec nimium debilis, nec mollis; unde hæc spem foverunt.

Tandem petechiæ, boni semper coloris, vigesimo ab eruptione die, sensim ceperunt evanescere, cessavit delirium, intra tres dies febris tota disparuit, rediit appetitus, & absque notabili evacuatione critica ambabus his scæminis intra breve tempus prior sanitas restituta est.

Medicamenta igitur præter rationem non sunt mutanda; neque natura absque ægri detrimento sibi vim inferri patitur.

Id hoc mense peculiare observatum est, quod

multis, febre exanthematica decumbentibus, febris quotidiana intermittens simul juncta fuerit, quæ morbum, & curationem turbavit.

Similis febris intermittens ilico cortice peruvino suffocanda erat, secus ægrorum vires adeo debilitavit, ut tales ægri, redeunte sæpius paroxysmo, tandem occubuerint, qui morbum acutum solum facili negotio superassent.

Fugata hac febre morbus exanthematicus plerumque valde mitis fuit.

Dum magna cardialgia, pectoris angustia, renum ingentes dolores cum urinæ retentione, aut somnus profundus similes paroxysmos comitabatur, tunc tertius paroxysmus nunquam erat expectandus, is enim vel ægrum occidit, vel ejus vires adeo prostravit, ut dein cortex nil amplius effecerit. Tales ægri plerumque eo tempore, quo quartus paroxysmus accedere debuisset, in syncopen delapsi sunt, & obierunt, aut inciderunt in delirium, ex quo non amplius redivere.

Præterea hoc mense singultus ante exanthematicum eruptionem circa septimum morbi diem frequenter observatus est, verum post eruptionem cessavit sponte.

Unicus æger, toto corpore numerosissimis petechiis obsitus, undecimo morbi die singul-
tire

tire cepit; singultus erat frequens, neque ullo remedio fisti potuit; unde morbi periculum auxit, & ægri vires imminuendo vix non omnem vitæ spem abstulit. Verum decimo quarto morbi die, orta pectoris anxietate, petechiis copiosissima miliaria alba cum magno ægri levamine supervenerunt, & cessavit singultus.

Undecimo aut decimo quarto die disparentibus exanthematibus haud raro levis diarrhæa subsecuta est, qua ægri perfecte judicati sunt.

Quidam citra errorem in diætâ commissum hoc mense recidivam passi sunt.

Febris ex recidiva semper ad 20. 24. aut 30. diem protracta fuit.

Fœmina 18. ann., ex febre miliaria convalescens, sæpius per diem toto corpore misere convulsa est; cessante convulsione remanserunt enormes inguinum, lumborum, & ossis sacri dolores.

Ægra hæcce menses suos adhuc nunquam habuit; unde habitus instantium mensium signis, pilulæ sequentes præscribebantur.

R. gummi galb. dr. j.

Camph.

Castor aa. dr. β.

Aloës lot. gr. XX.

Bals. peruv. q. S.

M. f. pil. gr. IV.

S. fu-

S. sumat ter de die duas pil., superbibat infus. ruth. & vesperi infideat per horam balneo pedum.

Altero die convulsiones jam erant minus violentæ, quarto die prodiit fluxus menstruus, & scemina sana fuit.

Morbi inflammatorii hoc mense in nosocomio non sunt observati; unicus æger hepatitide & levi ictero laboravit.

Hypochondrium dextrum mane, & vesperi linimento ex ol. verbasco. unc ij. camph. gr. XV. probe perfrictum, dein cataplasmate emolliente continuo fotum est.

Reliqua cura fuit antiphlogistica.

Sub initium quarti diei ortus est horror, & dolor ingens in Lumbis, & osse sacro, & paulo post hæmorrhoides intumuerunt; unde dolor in hypochondrio dextro penitus evanuit, & febris facta est longe mitior.

Eodem die urina crassa crassum & subflavum sedimentum deposuit; septimo die urina fere naturalis esse cepit, & febris cessavit.

Solus ventriculus posthac aliquantulum languit, verum, data unica drachma rhei, appetitus, & vires redierunt.

MEN-

MENSIS OCTOBRIS.

Plures simplici febre acuta, quam miliari, aut petechiali decubuerunt.

Symptomata fuerunt mitia, & cura antiphlogistica in plerisque suffecit; stimulantibus raro opus erat.

In binis solummodo foeminis insoliti tendinum subsultus per totum corpus ilico ab initio morbi observabantur.

Reliqua symptomata simillima erant iis, quæ proditura exanthemata præfagiebant; etenim oculi erant turbidi, facies rubra, respiratio difficilis, inæqualis cum tussicula sicca, & rara, præcordia erant anxia, caput & lumbi vehementi dolore vexabantur. &c.

Hi tendinum subsultus ægras statim in morbi principio debilitarunt, neque ullo remedio nervino, Camphorato, aut opiato, aut cortice peruviano his juncto, aut vesicantibus &c. ad moderamen redigi potuere.

Pulsus fuit inæqualis, debilis, multum febrilis, lingua humida, glutine, fusco obducta, sitis magna, mens subinde præsens, subinde turbata.

Tendinum subsultus, eadem vehementia semper durantes, demebant omnem somnum & vires, atque morbum lethalem effecerunt.

Remedia alexipharmaca excitarunt sudorem debilitantem, & majora deliria; lenia stimulantia ægras non mutarunt; sola diluentia, refrigerantia frequentes leipothymias produxere.

Unde una ex his ægris sub initium quarti diei inter tendinum subsultus, & convulsiones, apparentibus paucis petechiis, exspiravit. Altera quarto die copiosas petechias habuit absque ullo levamine, & sub finem diei sexti, existentibus adhuc iisdem symptomatibus, orto horrore obiit.

Omnes ex febre acuta convalescentes brevi tempore vires priores recuperarunt, exceptis tribus foeminis, quæ per integrum fere mensem languebant, nihil omnino præter debilitatem conquerentes, pulsus iis erat æqualis, nullo modo febrilis, appetitus bonus, alvus quotidie prodiit naturalis, neque ab assumptis gravamen aut pondus perceperunt, vesperi autem absque febre paulisper delirarunt, somnus insequens fuit quietus, longus.

Nutrientibus, & lenissime stimulantibus, & potu feri lactis, aut pro libitu, ipsius lactis recentis binæ ex his foeminis conservatæ sunt, atque post longam moram vires priores iterum obtinuerunt.

Ter-

Tertia vero neque ex his, neque ex sola cura lactea, neque ex roborantibus &c. ullum levamen percepit; stimulantia paululum fortiora nocuerunt: cortex peruvianus, quacunque forma datus, nauseas & vomitus excitavit; hinc tota emaciata accedente diarrhæa fato cessit.

Cadaver apertum nullum notabile vitium exhibuit, nisi: quod omnia viscera, & partes carnosæ pallidæ, & albæ fuerint. An peculiaris quædam malignitas in his ægris latuit? an ea subtilissimis nervis firmiter impacta hæsit? an in tertia ægra vasa quædam subtilissima destruxit adeo, ut nutritio fieri non potuerit?

Omnes qui post morbum acutum gravem auditum habuere, recuperatis viribus absque remedio curati sunt.

Conserva N°. 7. tempore intercalari absumpta febrem intermittentem acutæ junctam optime suppressit; ne tamen a levi quacunque causa accedente denuo rediret, jussi, ut præter alia remedia, morbo acuto convenientia, subinde parvum cochleare hujus conservæ ægris ingereretur.

Hoc mense Tusses glutinosæ febres exanthematicas frequenter comitabantur, unde decocta expectorantia, quibus addebatur syrup. 5. rad. aper. vel oxymel simplex, aut scillit. stib. diaph. non

non abl. &c. alternatim cum stimulantibus (dum iis opus fuit) exhiberi debuerunt.

Dum vero stimulantia ad vires erigendas, aut ad expellenda exanthemata non requirebantur, tunc hæc decocta expectorantia toti morbo curando suffecerunt.

Fœmina, tussi molesta a multis annis jam divexata, tandem febre acuta prehenditur. Symptomata febris acutæ erant admodum mitia, vires bonæ, pulsus liber, sputa copiosa, facilia hinc remedia expectorantia, diluentia omni indicationi fatiscere videbantur.

Sub finem sexti diei absque ullo assumpto remedio alexipharmaco apparent in pectore miliaria alba; ægra fit anxiosa, sputum difficile. Septimo die numerosissima erumpunt miliaria, ægra non levatur, supervenit sudor copiosus, debilitans, sistuntur sputa.

Vesicantia, & remedia fortissime expectorantia nihil effecerunt.

Unde orta est summa anxietas, & ægra sublimè respiravit, pulsus fuit debilissimus & inæqualis; tandem subsecutus est sopor, delirium, convulsio, & nono die mors.

Miliaria copiosissima semper, & optime elevata erant; sed sudor, præterea continuus, erat adeo largus, ut totus lectus inde maduerit. An

natu-

natura vires subito nimias ad expellenda exanthemata impendit, atque hac ratione pulmoni vires ademit, sputa inspissavit?

Error nullus in sex rebus non naturalibus est commissus.

MENSIS NOVEMBRIS.

Paucissimi ægri exanthemata habebant, febris acuta putrida multos detinuit.

Symptomata fuerunt mitia, & maxime communia.

Quinque foeminas ex febre putrida convalescentes scorbutus prehendit; facies, pedes, & manus intumuerunt; dein labia oris & gingivæ pessimo cum foetore exulceratae sunt.

Quatuor ex his ægris methodo, posthac de scorbuto enarranda, integre curatae sunt. Quinta vero non ita felix fuit; nam abeunte scorbuto abscessus ingens femur dextrum occupavit; & ægra anxie respirare, frequenter tussire, & copiosam purulentam materiem sputis rejicere cepit. Abscessus ad femur apertus ingentem puris tenuis copiam exhibuit. Aperto abscessu ægra vires amisit, sputa minus facile egressit; tandem ad femur accessit gangræna; & ægra mortua est. Cortex peruvianus, licet quotidie ad unciam j.

aut j. β. præter alia remedia fuerit exhibitus, gangrænam non potuit impedire.

Per multi hoc mense pleuritide decubuerunt.

Venæ sectionibus, pro necessitate repetitis, remediis antiphlogisticis, decoctis emollientibus, quibus mel, vel oxymel simpl. vel scilliticum &c. nit. pur. stib. diaph. non abl. &c. addebantur, & cataplasmatibus, loco dolenti continuo applicatis, plerumque cura omnis absoluta est.

Si tussis sicca in initio morbi nimis molesta ægros defatigavit, tunc syrupo diacod. cochlearum exhibito mitigari debuit, non vero suppressi.

Si dolor punctorius, factis necessariis venæ sectionibus, & pulsu moderate febrili existente, atque alvo libera, non remisit, tunc nulla diei habita ratione vesicans, æque latum ac plagâ dolens, appositum dolores mox sedavit.

Si dolore punctorio unum locum relinqueret, & occupante alium, aut in eodem loco crescente febris iterum major facta est, tunc denuo cura venæ sectionibus, & remediis antiphlogisticis &c. inchoanda fuit.

Plurimi sputis judicati sunt, pauci alvo.

Nulli pleuriticorum post pleuritidem alius morbus supervenit. Nullus ex pleuritide hoc mense mortuus est.

Si

Si a tussi molesta noctes turbatæ fuerunt, tunc vesperi datus haustus ex ol; lini unc iij. laud. pur. gr. j. β . tussim sedando somnum conciliavit, & sputa matutino tempore facilius & largius prodire fecit.

MENSIS DECEMBERIS.

Febres petechiales & miliares erant frequentiores quam mense præcedenti.

Mortalitas non fuit magna, licet symptomata fuerint sat mala.

Vix non omnes ægri medicamentis stimulantibus erigi debebant, quoniam eorum pulsus, & vires debiles deprehensæ sunt.

Stupidi, profunde soporosi, & delirantes per plures dies plerique jacebant: lingua iis erat sicca, pulsus debilis, sed æqualis, aliis respiratio difficilis, aliis facilis; sitis omnibus magna.

Quidam alvum immorigeram habuerunt, quidam leni diarrhæa non debilitante jam ab initio morbi vexati sunt.

Diarrhæa talis non debilitans sibi relinquebatur; alvus immorigera, si nulli borborygmi, ventris dolores, hypochondriorum tensiones, aut deponendi conatus observati sunt, nullo medi-

camento irritata est, etenim ipsa natura sine ulla turbatione se semper juvit.

Convulsiones, & tendinum subsultus rarissime conspiciebantur.

Iis, qui febre miliari decubuere, emuls. N°. 8. aut mist. N°. 10. maxime profuit, claret: N°. 1. vero iis, qui febrem petechialem habuerunt.

Qui non erant soporosi, omni vespera unc. j. fyrupi diacod. optimo cum effectu assumerunt.

Soporosi, & pectore anxii pro ratione circumstantiarum vel binis, vel quaternis, vel pluribus vesicantibus excitari debuerunt, & ex his maxima salutis pars pependit.

Surgentes ex morbo acuto plerique vires suas brevi recuperarunt.

Ii vero, qui ob luem veneream mercurio antehac usi sunt, non tantum durante febre acuta pejus se se habuerunt, quam alii eodem morbo affecti, sed & convalescentes diu manserunt debiles, & languidi, & præterea pectoris siccitatem, anhelosam respirationem, membrorum tremorem sunt conquesti.

Pulsus iis post morbum mansit debilis, & omni vespera levis horripilatio, & lenis febri-cula observata est.

Sola cura lactea, & decoctis emollientibus largiter haustis sensim caro & vires his ægris redierunt; & si tunc adhuc quid luosi superfuit, remedia necessaria tuto exhiberi potuerunt.

In initio morbi acuti, si similibus ægris sanguis fuit e vena missus, erat is rutilus, & mansit penitus solutus; atque sanguine alius ægri longe citius putrescere, & foetere cepit.

Claret. N°. 1. & alia remedia probe stimulantia, quibus magna spiritus sulphuris per camp. copia admista est, his ægris maximum levamen adtulerunt.

Sola stimulantia sine acido minerali sudorem copiosum, foetidum, & defatigantem protrudere, & ægros in pessimum periculum conjecerunt.

Similium ægrorum exanthemata erant plerumque petechiæ profunde rubræ, miliaria nunquam sola in his ægris observata sunt, raro petechiis intermixta conspiciebantur.

Unicus ex his venereis: etenim spatio quatuordecim dierum sex tales ægros acuta affectos habui (mortuus est febre petechiali.

Et erat is jam in principio morbi soporosus, & statim deliravit, pulsum habuit inæqualem, parvum, oculos tristes, respirationem difficilem; petechiæ debito tempore comparuerunt, sed earum color fuit lividus, subniger.

Vesicantia paucum serum adtraxerunt, & ablata pellicula, plaga ilico profunde exulcerata est.

Circa mortem tubercula in facie prodierunt, magnum pisum figura & mole æquantia, coloris fere nigri; & omnia citissime in pessimam putredinem abivere.

Remedia quæcunque in hoc ægro tentata, ne quidem mali progressum impedire, multo minus malum auferre potuerunt.

Alvum & urinam semper inscie dimisit; alvus fuit subviridis, & admodum foetida, verum neque copiosa, nec frequens.

Mirum: quod tantâ acrimonia in hoc corpore latens dysenteriam non produxerit.

Quidam ægri circa tempus eruptionis exanthematum singultu, quidam inani vomendi conatu vexati sunt.

Si sola irritatio hæc symptomata produxit, tunc lenibus narcoticis facile compesci potuerunt.

Si autem vomitus a materie in ventriculo hærente excitatus fuit, tunc aqua tepida mellita, aut leni ypecacuanhæ dosi promoveri debuit, quod semper cum maximo ægrorum levamine contigit.

Dum

Dum ab initio morbi, hærente in ventriculo magna vel parva saburra, vomitorium non fuit neglectum, tunc similes vomitus nunquam ægris supervenerunt.

Negligi tamen subinde debuit in foeminis, quæ circa graviditatem suspectæ habebantur.

Verum tales post morbum diu manserunt debiles, nec appetitus illis rediit; unde rheo una alterave vice purgandæ erant.

Quibus, morbo fugato, languit ventriculus, ii fere semper habuerunt urinas tenues, foetidas, subinde turbidas, & flocculentas, ab assumtis pondus circa ventriculum conquesti sunt.

Et his pulvis N°. 21, appetitum & vires restituit.

Ex mala diæta multi recidivam passi sunt.

Ex recidiva denuo convalescentes diu languerunt.

Binis ægris ex acuta optime convalescentibus, & nosocomio jam fere valedicturis ad femur dextrum orti sunt dolores ingentes, sine tumore manifesto, sine febre & siti.

Fomenta externa; diluentia, & resolventia medicamenta interne exhibita, atque interposita purgantia vix dolorem mitigarunt; & si dolor per diem paululum remisit, vesperi denuo exacerbatus est.

Hi ægri a nullo medicamento levamen percipientes sensim contabuerunt, & febre hectica atque sudore nocturno consumti sunt.

Femur in utroque erat cariosum. An imperfecta in his ægris crisis facta est? licet petechiæ pulchre apparuerint, nullumque signum id manifestaverit. An materies ex morbo superstes restauratis viribus ad has partes fuit deposita?

Fœmina ictero ab aliquot diebus laborans corripitur horripilationibus, dolore capitis, siti magna; pulsus fit celer, plenus, respiratio difficilis.

Pulsus plenus, & continuo febrilis venæ sectionem, & remedia antiphlogistica, putredini resistantia indicavit.

Urina fuit ex flavo ruffa, chartam tingens. Circa quartum diem ægra fuit anxiosa, debilis, & hinc inde pauca miliaria apparuerunt.

Suris ilico apponebantur vesicantia, & præter potum ordinarium, qui erat serum lactis, exhibebatur alternis vicibus vel claret. N^o. I. vel emulsum N°. 8. noctes diacodio tranquillæ factæ sunt.

Septimo die copiosissima miliaria alba proruperunt, vires tamen manserunt debiles, respiratio

ratio fuit liberior; verum eodem die accessit delirium, & capitis gravitas.

Nuchæ igitur vesicans appositum est, & medicamenta priora continuata sunt.

Undecimo die adhuc deliravit, jactavit membra, fuit debilis, anxia; sitivit multum, subdormivit oculis semi clausis, urina fuit ex fusco ruffa, chartam profunde tingens, nullum sedimentum ponens; fœces albæ.

Sub finem diei undecimi subsequēbatur sudor copiosus, disparuerunt fere omnia miliaria, & ægra paulo post melius habuit.

Sudor usque ad decimum quartum diem subinde admodum lenis, subinde magnus fuit, ægram autem nunquam defatigavit.

Decimo quarto die mens facta est serenior, febris mitior,

Decimo septimo die febris desuit; & vires sensim auctæ sunt.

Vigesimo quarto die actiones fere omnes erant bonæ, urina tamen ex flavo-fusca mansit; fœces fuerunt adhuc albæ, & cutis tota icterico colore profunde tincta.

Sequente die ad icterum curandum exhibebatur mist. N°. 11., qua bis absumta icterus disparuit, & ægra fuit sana.

Exanthemata miliaria in hac ægra observata æque alba fuerunt ac in aliis ægris, licet cutis per universum corpus profunde flavo colore tincta apparuerit.

MENSIS JANUARIUS.

Peripneumonia multi decumbebant, symptomata fuerunt mitia.

Sub initium omnes conquerebantur horripilationes, calores alternantes, dolorem capitis, spinæ dorsi, subinde dolorem per omnia membra lancinantem, & sitim magnam.

Tussis plerumque fuit sicca; respiratio magis, vel minus læsa; pulsus multum febrilis, subdurus. Febris, sitis, tussis, dolor capitis, respiratio læsa, & reliqua symptomata fere semper usque in tertium diem immutata persiste-
runt, & tunc omnia reddebantur mitiora, sputumque glutinosum prodire cepit.

Quarto die sputa fiebant copiosa, cocta, febris mitis, sitis mediocris, respiratio longe liberior, & urina, quæ sub initium fuit multum colorata, ruffa, & in medio nubeculam gessit, comparuit turbida & mox copiosum, crassum, ruffum, vel albidum sedimentum deposuit.

Alvus aut enemate, aut natura promota est.

Circa septimum diem plerumque a febre judicati sunt omnes; sputa dein adhuc per aliquot dies citra difficultatem cocta prodiverunt.

A septimo die rediit appetitus, redierunt vires.

Solis decoctis emollientibus, expectorantibus, quibus additum est oxymel simpl. aut scillitib. diaph. non abl. &c. tepide haustis, integra cura absoluta fuit.

Ob dolorem capitis epispastica plantis pedum applicata sunt.

Venæ sectio unica fere in omnibus suffecit; imo quibus ab initio sputa fuerunt facilia, & Copiosa, iis vena non est aperta.

Pulmo a tussi sicca nimium agitatus diacordio pacari debuit, quo factum est, ut sputa citius cocta, & copiosa prodierint.

Si tamen procedentibus sputis dolor capitis, spinæ dorsi & membrorum in quartum diem permanfit; si pulsus fuit suppressus & inæqualis, respiratio celeris citra inflammationis signum, pectus anxium; si oculi fuerunt tristes, vel obscuri, aut torvi, fitis magna, urina ruffa, tunc suspicari licuit, latere exanthemata.

Et similibus ægris plerumque quarto die prodierant vel copiosissimæ petechiæ, vel miliaria alba, aut rubra, aut maculæ morbillis haud abfimiles.

Hæc si ita contigerunt, & si sputa non sunt suppressa, sique ægri vires suas conservarunt, tunc eadem die omnia symptomata remiserunt, & urina crassum sedimentum posuit.

Tales ægri solo decocto hord. alth. decoct. pectoral. vel infus. veron. heder. terr. fl. verbasco. rhæad. cum melle, vel oxymell. simpl. addito nit. purstib. diaph. non abl. sal polychr. &c. percurari potuerunt.

Dum vero vires languerunt, tunc præter expectorantia decocta omni bihorio cochlear unum ex mistura N°. 14. exhiberi debuit.

Vesicantibus raro opus fuit; neque ullus est mortuus, cui quarto die exanthemata, qualiacunque, rite & cum levamine prodierunt.

Dum vero quarto die vel nulla vel paucissima exanthemata apparuerunt, tunc febris cum reliquis symptomatibus mansit æque intensa, vel omnia ruerunt in pejus.

Quinto & sexto die plerumque stetit morbus.

Circa diem septimum ortus est rigor, anxietas, dein supervenit sudor copiosus; atque si
tunc

tunc comparuerunt numerosa boni coloris, aut rite elavata exanthemata; æger plerumque magnum levamen percepit.

Verum si circa septimum diem orto rigore, & anxietate, atque superveniente sudore, aut notabili transpiratione pauca tantum exanthemata conspecta sunt, æger vix levatus est.

Quibus autem, his circa septimum diem prægressis, nec ortus est sudor, neque eruperunt exanthemata, neque sputa cocta puriformia, copiosa, facilia prodierunt, aut quibus pauca quarto die apparentia exanthemata septimo die derepente recesserunt cum sputorum, & pectoris oppressione, ii facti sunt soporosi, aphoni, sitis vel est penitus deleta, vel aucta immaniter; lingua ex fusco viridi glutine obducta & tremula erat, pulsus omnes suas vires amisit, & comparuit mollis, exilis, & maxime inæqualis, atque respiratio anhelosa, laboriosa, densa, subinde rara; unde mors certo certius prædici potuit. Octavo die eadem symptomata videbantur, quæ die septimo.

Nono die frequentes coloris & caloris atque omnium symptomatum excepto sopore, qui idem semper mansit, jam in melius, jam in pejus mutationes observatæ sunt.

Decimus dies fuit nono persimilis in aliquibus

bus ægris, in aliquibus vero sub initium decimi diei exanthemata copiosa visa sunt cum levamine omnium symptomatum excepto pulsu, qui molliſſimus, unduloſus, exilis, atque multum inæqualis ſemper exſtitit, quique medicum in mortis præſagio confirmavit, licet reliqua omnia ægro & adſtantibus ſpem aliquam ſpoponderint.

Sub finem diei decimi, vel ſubinde circa medietatem hujus diei denuo diſparuerunt exanthemata, & paucae ſolummodo maculae purpureae, aut lividae conſpiciendae erant. Sopor factus eſt gravior, respiratio ſublimis, pulſus longe minor, pejor; ſupervenit ſudor viſcidus, deſatigans, extrema jam frigida, jam urentia deprehenſa ſunt, facies collapſa, oculi concavi, ſordidi, lachrimantes, apex naſi, & lobuli aurium pallidi, frigidi, labia & genae mox purpureae, lividae, mox pallidae.

Tandem ſumma eſt orta anxietas: jactatio membrorum, respiratio minima, pulſus fere evanuit, demum ſimiles ægri ſaeces foetidiffimas, & urinam citra ullum ſignum dimiſerunt, mox dein venter intumuit, & circa undecimum diem ſubſecuta eſt mors.

Rariſſime inter has viciffitudines ægri finem diei decimi tertii, aut initium decimi quarti attingere.

Nul-

Nullum novi, qui vitam ultra protraxit. Epispastica, & vesicantia, quamvis bene operata sunt, ni tamen ægros similes juverunt, vel si inter ipsam operationem aliquod levamen adtulerunt, illud mox iterum evanuit.

Fortia alexipharmaca excitarunt delirium ferox, immanem sitim, magnam pectoris anxietatem, sudorem foetidum, nec erexerunt pulsum, sed auxerunt periculum.

Lenia camphorata, vinosa, infusa lenia aromatica addito multo spiritu sulph. per camp. & interposita paregorica, quæ motus nimios, & inordinatos compescebant, maxime prodesse videbantur; imo similia remedia magnum sæpe levamen ægris dedere, verum hoc non diu duravit.

Acetum quadrupla copia aquæ dilutum, ad gratum saporem syrup. diacod. edulcoratum, & largiter potatum ægris quoque gratum & utile fuit.

Cortex Peruvianus jam a tertio aut quarto morbi die, dum nimirum ex signis præsentibus adeo mala symptomata superventura conjiciebantur, quotidie ad unciam unam, & ultra diversa in forma datus, hæc pericula quoque, superare non valuit.

Similes ægri per totum morbi decursum quotidie bis, ter, aut quater alvum ex fusco viridem,

ridem , foetidam , & incoctam inscie dimiserunt.

Aliud morbi genus hoc mense observatum est , in quo ægri nec validam febrem , nec magnam sitim , neque appetitum penitus deletum habuerunt ; sed vires a primo statim die multum languebant , & caput temulentum ac grave fuit ; urina coloris fere naturalis tenuem nubeculam in medio gessit ; alvus quotidie aliquoties reddita liquida & flava fuit , & valde foetuit.

Tales ægri non credentes sibi multum deficere nolebant lecto inhærere ; verum vires debiles situm erectum non admiserunt.

A primo usque ad septimum diem morbus in eo statu permansit , tandem septimo die febris major orta est , caput , quod prius temulentum & grave fuit , acute doluit , post aliquot horas accessit profundus sopor , quo oppressi nec ad rogata responderunt , nec oblata debito modo assumerunt.

Octavo , nono , & decimo morbi die pervices jam in hac , jam in illa corporis parte pauca miliaria alba , vel quædam petechiæ apparuerunt , & intra paucos horas disparuerunt iterum.

Sub fine decimi diei febris subito remisit , pulsus intermisit , extrema facta sunt frigida , & æger undecimo die exspiravit.

Rarissime paulo ante mortem his ægris mens rediit.

In hoc morbo statim in principio, licet symptomata non adeo periculosa fuerint visa, remediis internis, externisque succurrendum fuit.

Emulsum cum pauca camphora, & lenissima infusa rad. serpent., contrajerv., angel. &c. optime conservarunt ægros, si externa non fuerunt neglecta.

Etenim jam quarto die nuchæ vesicans, & plantis pedum acria epispastica debuerunt adponi, quo facto temulentia est multum imminuta, & septimo die, sine ulla fere anxietate, vel miliaria alba, vel petechiæ prodierunt, vel ambo simul.

Atque ægri tunc satis commode habuerunt, & solis infusis supra notatis facillime sanati sunt.

In principio morbi fortia stimulantia exhibita delirium, stridores dentium, & soporem intra paucas horas produxerunt, fecerunt ægros immorigeros; & tunc septimo die mors secuta est.

In aliis ægris acute decumbentibus observati sunt dolores vagi, qui jam extrema membrorum, jam articulos, jam scapulos, jam pleuram, pulmonem, aut caput occuparunt.

Si his pulsus fuit sat fortis, non multum inæqualis, respiratio non admodum læsa, neque sitis nimia, tunc prodeuntibus quarto die copio-

sis exanthematibus febris cum ægrorum levamine multum remisit, & undecimo die penitus desit.

Si vero tertio die evanuerunt dolores, & eadem die pauca tantum exanthemata sine levamine apparuerunt, sique pulsus inæqualis, debilis fuit, & respiratio difficilis, sudor largus, defatigans, alvus liquida, frequens, valde foetida, urina tenuis, aut fere naturalis, tunc quarto die iterum disparuerunt exanthemata, redieruntque dolores, & æger longe pejus habuit.

Quinto die, aut in principio sexti diei, denovo comparuerunt pauca exanthemata, & sudor defatigans auctus est, æger magis anxie respiravit, oculi facti sunt tristes, lachrimantes, sitis remisit.

Septimo die prægresso delirio, & sopore mors plerumque supervenit; si vero æger hoc die adhuc vitam conservavit, tunc inter summas anxietates & membrorum jactationes nono die, aut nocte undecimum præcedente mortuus est.

Si sexto die dolor valde acutus cum virium prostratione, livore labiorum & genarum in ventre ortus est. Si pulsus fuit exilis & intermittens, respiratio sublimis, sitis ingens, tunc venter sensim intumuit, & septimo die æger subito obiit.

Bina

Bina talia cadavera aperui, in uno lienem totum sphacelo consumtum reperi; in altero autem erat magna portio intestini coli gangrænosa, & præterea totum omentum nigrum, putridum. An materies maligna, vaga, ad has partes deposita subitum sphacelum induxit?

Infusa diaphoretica his ægris maxime conduxerunt.

Alexipharmaca fortia ægros reddiderunt soporosos, & mortem accelerarunt.

Binos ægros imminentibus signis futuræ in ventre gangrænæ fervavi mist. N°. 16. ex qua omni semi hora cochlear unum datum est.

In tertio tamen ægro, qui eodem modo se habuit, hæc mistura nihil effecit, nam subito venter intumuit, subsecutæ sunt frequentes Lei-
pothymiaë, & tandem anxia mors.

Altero die venter hujus cadaveris fuit adhuc calidus; foetor enormis sectionem vetuit.

Aliud genus morbi hoc mense fuit, ubi debito tempore miliaria copiosissima prodierunt, sed absque ægri levamine; vires enim manserunt prostratæ, respiratio suppressa; pulsus debilis, inæqualis, caput grave; temulentum, aut profunde soporosum; & sudor viscidus, foetidus, qui maxime circa frontem & jugulum comparuit, ægros multum debilitavit.

His ægris numerus exanthematum quotidie auctus est, ita quidem: ut sex septemve miliaria & sæpe plura sibi invicem racemorum instar adhæserint, & nihilominus tamen mansit pulsus undulosus, debilis, respiratio anxia, densa, mens delira.

Acida mineralia lenissimis diaphoreticis diluta, & syrupo diacod. edulcorata his ægris fuerunt utilissima.

Verum cortex peruvianus sæpe multo præstantior fuit, quam omnia hæc remedia, præsertim dum horripilationes, febrisque exacerbationes certis horis redeuntes observatæ sunt; sed magna dosi exhiberi debuit.

Si tamen ægri admodum debiles & anxii membra continuo jactitarunt, tunc iis nec cortex peruvianus, nec ullum aliud remedium quid juvit.

Si his ægris tertio die orta est diarrhæa, tunc septimo interierunt; si vero diarrhæa non supervenit, tunc fere semper ad undecimum diem vitam protraxerunt; rarissime nono die mortui sunt.

MENSIS FEBRUARIUS.

Vix non omnes acuta decumbentes levi peripneumonia simul laborarunt. Vi-

Vires debiles in pluribus cardiaca postulabant ; unde decoctis emollientibus, expectorantibus sub finem additæ sunt herbæ leniter aromaticæ, ut sunt veron. heder. terr. tussilag. agrimon. rad. fœnic. serpent. virg. contrajerv. &c. vel præter decocta expectorantia interpolatis vicibus datum est unum alterumve cochleare ex emuls. N°. 8. vel ex mist. N°. 10. aut. N°. 14.

Tertio plerumque die sputa ceperunt prodire ; subinde quarto die pauca apparuerunt miliaria, & septimo die cum ægri levamine omnia eruperunt ; si tunc sputa simul copiose processerunt, æger optime habuit.

Subinde septimo, haud raro undecimo die, tussi jam fere cessante, & respiratione satis libera, ceperunt exanthemata citra turbationem comparere.

Sæpe decimo quarto die primum exanthemata visa sunt ; & tunc morbus ad 24. diem protractus est, sed sine malis signis, si respiratio fuit libera.

Si jam quarto, vel septimo die exanthemata integre prodierunt, tunc morbus ultra decimum quartum, aut decimum septimum diem duravit nunquam.

Sputum coctum sæpe oxymelle scillit., guinn. ammon. acet. scill. soluto, kermes mineral.,

& aliis fortioribus expectorantibus propelli debuit, quoniam ægri vires solæ haud sufficiebant.

Aliquoties circa tempus criseos orta est tussis frequentissima, sicca, ægrum & morbum turbans; unde sedari debuit. Granum unum opii exhibitum plerumque placidum somnum conciliavit, atque tunc exanthemata pulchre prodierunt; & post somnum sputa optime cocta facillime ejecta sunt.

Permuli ægri hoc mense vel quarto vel quinto vel sexto die circa hypochondria tensiones conquerebantur, quibus subsecuta est diarrhæa biliosa.

Hæc, si non nimia fuit, tunc nec morbum, nec usum medicamentorum mutavit; & ideo sibi relicta est.

Si vero nimia fuit, & ægrum debilitavit, tunc caudano liq. fydenh. bis de die ad gtt. X. vel XV. exhibito mitigari debuit.

Supprimere eam non licuit; etenim, ea suppressa, ortæ sunt circa præcordia anxietates, deliria, & vomitus.

Unde enematis alvus iterum fluxilis reddenda fuit.

Si peculiaris quædam acrimonia in intestinis hærens talem diarrhæam produxit, tunc saturatissimum decoctum rad. alth. cum paucio opio,
vel

vel emulf. N°. 19. vel alia medicamenta involventia optimos effectus præstiterunt. Purgante acrimoniam expellere exanthemata, & sputa rite procedentia prohibuerunt.

Urina aliquando naturalis fuit, licet febris fuerit magna, aliquando ruffa cum nubecula fundum petente, aliquando crassa sine sedimento, aliquando posuit sedimentum crassum, fuscum, aut subalbidum, aut flocculentum.

Si sudore copioso, & pulsu unduloso ac debili existente, atque respiratione difficili, urina tenuis fuit, tunc male cum ægro agebatur.

Urina crassa, non multum fœtens, & copiosum grave sedimentum dimittens, majorem spem dedit; præsertim si respiratio non admodum mala fuit; cœteroquin ex urina firmum præsagium nunquam formari potuit.

Quibus pulsus fuit mollis, exilis, inæqualis, respiratio difficilis, corporis jactatio frequens, lingua arida, sitis ingens aut nulla, ii mortui sunt.

Qui animo tristes, & melancholici in febrem acutam inciderunt, ii durante morbo pejus habuerunt, quam alii, & morbo superato, viribus & appetitu longe diutius caruerunt.

Vir febre acuta decumbens satis benigna symptomata habuit, & sexto die pauca appa-

ruerunt miliaria ; unde spes erat sequenti die omnia eruptura.

Verum vires erant solito debiliores, hinc furis adposita sunt vesicantia, & omni bihorio datum est cochlear unum ex mist. N°. 14.

Nox fuit inquieta, licet æger unc. i. β. syrup diacod. assumpserit; mane non plura compa-ruerunt exanthemata, vesicantia nil operata sunt, vires manserunt admodum debiles; tandem circa meridiem totum corpus, præsertim vero artus & spinam dorsi immanis dilacerans dolor occupavit, dein accesserunt validæ convulsiones, & subita mors. Æger hicce arthritide vaga sæpius laboravit, antequam hoc morbo acuto prehensus fuit; an igitur dolores arthritici supervenientes naturæ conamen impediverunt, & ægro adtulerunt necem?

Fœmina ex acuta febre convalescens perfectam amaurosim in oculo sinistro habuit.

In aliquibus post morbum acutum observavi visum admodum debilem, aut leve delirium sine pulsus agitatione, viribus autem incrementibus hæc mala sensim disparuerunt; unde & in hac fœmina simile quid futurum speravi: at vero spe deceptus fui; etenim, viribus jam integris, amaurosis æque pertinax mansit. Hinc illico nuchæ iterata vesicantia applicari jussi, & al-
terno

terno die purgans drafticum exhibui; quo factum est, ut spatio decem dierum ægra utroque oculo optime objecta viderit, distinxerit.

Ægra quidem per hæc evacuantia vires suas amisit, verum cortex peruvianus & diæta probe nutriens brevi optimam sanitatem restituerunt.

Post morbum acutum multi scabie pruriginosa divexati sunt, sed dato uno alterove purgante aut absumta aliquoties conserv. N. 5. & decocto radicis Bardanæ copiose hausto; hoc malum feliciter curatum est.

Surditas & pedum tumores œdematosi orti post acutam redeuntibus viribus sponte disparuerunt.

Aliquibus ægris cessante febre acuta facies tota tumore albo, molli inflata est, pulsus præterea debilis, tardus fuit.

Verum vesicans nuchæ adpositum, & mecamenta leniter stimulantia, roborantia hos tumores brevi tempore dispulerunt.

MENSIS MARTIUS.

Multi acuta prehensi sunt; plurimi inter illos habuerunt petechias, pauci miliaria.

Tussis vero omnibus juncta erat; diarrhæa biliosa quoque multos divexavit.

Si tertio die (quod rarissime contigit) pauca stigmata exanthematum apparuerunt, tunc quarto die copiosiora cum quodam ægri levamine puoruperunt, septimo die denuo plura supervenerunt, & æger belle habuit.

Sæpissime sexto die hinc inde quædam exanthemata conspecta sunt, & septimo prodierunt plura, undecimo facta est integra crisis, & omnia in melius mutata sunt.

Si ægri difficulter respirarunt, aut frequenter delirarunt, aut profundo sopore detenti sunt, tunc vesicantia sat acria furis adplicari debuerunt, & si mala symptomata non fuerunt imminuta, tunc & humeris, nuchæ adplicata sunt.

Tussis & diarrhæa methodo, præcedenti mense enarrata, curabantur.

Dum petechiis decumbentes debiles erant, maximum levamen perceperunt ex mistura N. 10. vel ex claret. N. 1. qui vero miliaria habuerunt, iis magis conduxit emuls. N. 8. vel. mist. N. 14.

Si autem nullo fere stimulo opus fuit, tunc totus morbus & omnia symptomata solis infusis herb. scab. veron. heder. terr. &c. flor. verbasc. rhæad. &c. melle edulcoratis percurari potuerunt; mellis tamen loco his infusis addi debuit syrup. flor. rhæad. aut syrup. diacod., si diarrhæa ægros debilitavit.

Si

Si iis, qui faburram in ventriculo gesserunt, statim in initio morbi datum est emeticum, tunc durante morbo diarrhæa raro supervenit.

Si vomitorium in initio morbi neglectum fuit, tunc ægri erumpentibus exanthematibus nullum omnino levamen perceperunt, & continuam præcordiorum anxietatem, nauseam, ac vomituritionem conquesti sunt,

Atque ideo in medio morbo & efflorescentiis optime exstantibus sæpe vomitorium exhiberi debuit; & paulo post ab omni anxietate liberati sunt ægri, & morbum reliquum facile superarunt.

Neque tussis emeticum dare prohibuit, etenim ea non fuit peripneumonica, & post vomitum plerumque mitior reddebatur.

Quibus superveniente diarrhæa sputum suppressum est, & sudor inæqualis, mox gelidus, mox calidus vires dejecit, quibus oculi concavi facti sunt, labia oris livida, nasus & aures pallidæ, respiratio sublimis, ii fere omnes mortui sunt, licet exanthemata rite elevata, & optimi coloris adparuerint.

Si tamen in periculosis his circumstantiis observatæ sunt periodicæ horripilationes, & manifestæ febris calorisque intensiones, atque remissiones, tunc mist. N°. 16. omni semi hora

ad

ad duo cochlearia assumpta subitum levamen adtulit.

In usu hujus misturæ sed minus frequenti persistebatur usque ad morbi finem ; & tunc neque redierunt amplius horripilationes , febris mansit mitis , æqualis , vires ægri sensim increverunt , denuo prodiit sputum , remisit nimius sudor , nec turbata sunt exanthemata ; diarrhæa dato omni sexta hora leni paregorico admodum mitis facta est.

Si vero hæ horripilationes , & ægri mutationes ab imminente suppuratione originem duxerunt , tunc hæc mistura parum juvit : an tempore vernali diversæ febres intermittentes febribus acutis sæpe juguntur , atque eas turbant ?

MENSIS APRILIS.

Numerus acute decumbentium fuit sat magnus.

Omnes noctu delirarunt , de die vero sibi erant præsentēs , oculos habebant rubros , linguam siccam , fuscā , sitim mediocrem ; caput plerisque multum doluit , pauci tussicula affecti sunt , respiratio fere omnibus fuit libera.

Omnes pulsum debilem habuerunt , unde medicamentis leniter stimulantioribus opus erat.

Plu-

Plurimis mist. N°. 10. profuit, quibusdam claret. N°. 1. iis vero, quos convulsiones & tendinum subsultus defatigarunt, mist. N°. 14. optime conduxit.

Vesicantia furis & nuchæ adplicata sopores & delirium mitigarunt, atque pulsum fecerunt liberiores.

Si ægri noctu inquieti fuerunt, tunc opiato somnus conciliabatur.

Febris exacerbationes observatæ, usu mist. N°. 16. semper cum ægrorum levamine suppressæ sunt.

Diarrhæam tenesmoideam, ut & singultum a solo inordinato spirituum motu productum laudan. liq. sydenh. omni tertia hora ad X. gtt. exhibitum brevi sedavit.

Diarrhæa a laxitate orta mist. N°. 18., ea vero, quæ ab acri in intestinis dependebat, emuls. N°. 19. aut decocto emollientissimo & involventi oleoso curata fuit.

Multis die 14., cessante febre acuta, accessit febris quotidiana aut tertiana, quibusdam id undecimo die accidit.

Si vires ægri fuerunt debiles, tunc ilico cortex peruvianus in usum vocari debuit.

Si vero vires aliquot paroxysmos ferre potuerunt, tunc æger drachma una rhei tempore inter-

intercalari purgatus fuit, antequam corticem peruvianum assumpfuit.

Si autem ægri vires fufficientes habuerunt, tunc methodo poſtea enarranda percurata eſt febris intermittens.

Parotides ſub finem morbi ægris ſuperveni-
entes erant admodum moleſtæ, & nullis fere re-
mediis ceſſerunt.

Reſolventia & alvum leniter moventia in-
terne exhibita, emollientia & diſcutientia appli-
cata externe longa tandem mora hos tumores
aut ad ſuppurationem redigerunt, aut diſſiparunt.
In binis tamen ægris hæc nihil effecerunt, paro-
tides duriffimæ ſemper magis increverunt, reſpi-
rationem & deglutitionem impediverunt, & hos
ægros penitus ſuffocarunt.

Arthriticis, aut iſchiaticis, aut podagricis,
ſi in ipſa febre acuta dolor rediit, tunc sæpe im-
provifa mors ſubſecuta eſt, aut ægri longe pejo-
res facti ſunt; æris viciffitudines quoque mul-
tum & de repente ægros mutarunt.

MENSIS MAJUS.

Miliaria & petechiæ graſſabantur hoc men-
ſe; quidam ægri methodo ordinaria fa-
cile curati ſunt. Quidam vero majorem ſeduli-
tatem & curam poſtularunt. Nam

Nam a principio morbi habuerunt pulsum exilem, non multum febrilem, vires dejectas, sitim paucam, appetitum deletum, caput grave, linguam sordidam; alvus prodiit quotidie pultacea, subfusca, foetida; somnus fuit turbatus, defatigans, urina, in morbi initio naturali paululum coloratior, morbo progrediente sensim tenuior facta est, & levem dispersam nubeculam tenuit, oculi erant plerumque turbidi, tristes, respiratio difficilis.

Vires dejectæ statim in principio mistura N. 10. aut N. 14. aut alio simili medicamento erigi debuerunt.

Dein furis & nuchæ applicata sunt vesicantia, & hæc si respirationem liberam, & pulsum magis elevatum & fortem reddiderunt, tunc spes erat, ægrum evasurum. Unde in similibus remediis, & arte, & ratione indicatis erat insistendum.

Verum si his factis nec pulsus melior fuit, nec caput magis serenum, nec respiratio facilior, tunc spes vitæ evanuit.

Cortex peruvianus vel solus, vel stimulantibus & diluentibus antisepticis junctus hos ægros reddidit anxios.

Circa septimum diem sæpe apparuerunt exanthemata pauca, eaque non constantia, sed
mox

mox disparentia, mox iterum apparentia; manserunt ægri debiles & anxii, atque sudarunt continuo sudorem foetidum. Acida mineralia juncta stimulantibus nullum quoque effectum præstiterunt.

Paregorica omni quarta hora exhibita præter levem & turbatum somnum effecerunt nihil. Urina semper tenuior & pallidior facta est; & subinde septimo die sequebatur diarrhæa debilitans, nullis remediis cedens.

Nono die plerumque plura prodierunt exanthemata, verum absque ægri levamine; sudor foetidus, tenax continuavit, & æger sensim vires omnes amisit.

In principio decimi diei adhuc videnda erant omnia exanthemata, sub ejus finem, vero subito disparuerunt. Atque circa undecimum diem inter summas anxietates & membrorum jactationes mors scenam clausit.

Quibusdam jam quarta die miliaria alba eruperunt, sed symptomata non reddebantur meliora.

Et tunc septimo die numerus exanthematum adeo notabiliter fuit adauctus, ut plura miliaria sibi cohærentia in racemos fuerint elevata, aut subinde in unam vesicam confluxerint. His ægris respiratio fuit anxiosa, pulsus debilis, inæqualis, genæ mox rubebant, mox pallebant, sudor

fudor continuus, viscidus caput occupavit, oculi fuerunt rubri, lachrymantes.

Uncia una ex mist. N. 16. omni semi hora exhibita, miros & celeres effectus præstitit, atque usu continuato omne mortis periculum sæpe dispulit.

Fuerunt tamen, quos nullum medicamentum adjuvit; atque hi nono, aut quod frequentius accidit, undecimo die mortui sunt.

Rarissime in similibus casibus mors decimum quartum diem expectavit.

Qui statim sub initium morbi habuerunt pulsum valde debilem, & inæqualem, oculos tristes, turbidos, respirationem laboriosam, faciem purpuream, caput grave, sopore oppressum, urinam ruffam, linguam aridam, sitim intolerabilem, ii circa septimum diem occubuerunt, licet petechiæ satis boni coloris tunc comparere ceperint.

Fortia alexipharmaca his semper nocuisse deprehendi, mitiore nil mutarunt; vesicantia & epispastica nullum levamen adtulerunt. Qui soporosi a quarto die erant, manserunt usque ad mortem.

Similia cadavera ilico post mortem fiebant purpurea, livida atque, talia manserunt, quamdiu calor tactu percipiebatur; hoc vero di-

parente totum cadaver naturalem colorem induit.

Pulsus undulosus & respiratio omni morbi tempore multum læsa pessimum præsagium semper formaverunt.

Multi fuerunt, qui nauseas, vomituritiones, anxietates circa præcordia, os fordidum & amarum conquesti sunt, atque his vomitorium unum alterumve præberi debuit.

Id si factum non est, tunc totus morbi cursus fuit turbatus, & æger nullo medicamento levamen percepit.

Paterfamilias mei nosocomii vir 71. ann. clarum hujus rei exemplum dedit. Prehendebatur is febre continua, putrida, & inter alia mala symptomata continuas vomituritiones est conquestus, imo vomuit aliquoties materiem biliosam, glutinosam. Vir hic tres hernias habuit, quæ emeticum prohibebant.

Unde diluentia, digerentia, putredini resistentia medicamenta largiter haurienda exhibui.

His non obstantibus die quarto res tota in pejus ruit, nec cessarunt vomitus, & accessit singultus.

Quinto die advocatur in consilium celeberrimus Medicus QUARIN Senior, qui (licet magnus emeticorum patronus) his tamen in circumstan-

stantiis ob tot hernias, & tantam senectutem non ausus est concedere vomitorium.

Atque ideo conclusimus remediis digestivis, salinis, alvum leniter moventibus ventriculum exonerare.

Verum postero die æger pejus habuit, fuit febris vehementior, vomitus longe frequentior, molestior.

Unde herniis rite firmatis, & ventre fasciis ligato, emeticum exhibuimus, quod magnam glutinis, & bilis copiam eduxit, quodque tantum effectum produxit: ut binis horis ab ultimo vomitu omnis febris, vomituro, & anxietas abfuerit.

Vesperis datum opiatum totam noctem quietam reddidit.

Mane evigilans æger optime habuit, rediit appetitus, & solæ vires deficiebant.

Urina, quæ prius ruffa fuit, naturalis facta est.

Post octiduum absque errore in rebus sex non naturalibus commisso in priorem morbum incidit, atque iisdem symptomatibus divexatus est.

Verum dato emetico brevi iterum convaleuit.

Et modo integre sanus & robustus est.

Scabies post morbum acutum superveniens datis remediis, antiscorbuticis leniter purgantibus, & fero lactis pro potu ordinario exhibito, brevi evanuit.

MENSIS JUNIUS.

Hoc mense miliaria alba multum grassabantur; rubra fuerunt rariora; petechiæ rarissime observatæ sunt.

Omnes ægri erant debiles, leviter delirantes, vesperi soporosi.

Vesicantia plurimum juverunt. & mist. N. 14. fere omnes servavit.

Nulla peculiaria symptomata observata sunt, nisi: quod quibusdam, febre continua affectis, quarto die, prægressa formicatione & pruritu, per totum corpus copiosissimæ maculæ rubræ, petechiis similes, eruperint; quinto autem die jam erant maculæ iterum pauciores, & minus rubræ; sexto die disparuerunt penitus; septimo die febris desiit; & hi ægri solo infuso fl. samb. citissime convaluerunt. Fuerunt tamen, qui has maculas primo intuitu pro petechiis habuerunt, atque ideo ægris remedia alexipharmaca præbuerunt; verum ab his medicamentis morbus & longior, & periculosior factus est.

QUÆ-

QUÆSTIONES MÆDICÆ.

An licet in morbo exanthematico indusium mutare? sæpe indusia sudore foetido, glutinoso, acri, madent, sæpe præ forditie rigida sunt, unde:

Si exanthemata rite prostant, & æger bene habet, licet, & debet mutari indusium; sed caute, & eo tantum tempore ubi æger non sudat.

Aëri aditus per rimam, aut portam apertam debet intercludi; indusium recenter lotum & subhumidum nocet. Nocet quoque indusium fumo aromatico lustratum; etenim fumus ægri cutim exsiccat, poros claudit, transpirationem reprimit, anxietates producit.

Indusium per unum alterumve diem a sano homine gestatum, & naturali lecti calore calefactum sine noxa similibus ægris induitur.

Ægris vero, qui continuas mutationes patiuntur, quibus mox apparent, mox disparent exanthemata, qui frequentes habent leipothymias, præter summam necessitatem non licet mutare indusium.

Quid faciendum, si exanthemata subito retrogrediantur?

Inveterata est methodus, qua, retrogressis exanthematibus, fortissima exhibentur alexipharmaca.

Verum hæc methodus pluribus nocuit, profuit paucis.

Perfrequenter, retrogressis exanthematibus, oritur magna pectoris anxietas, respiratio difficilissima, febris magna, fitis ingens, ferox delirium, aut sopor profundus, stridor dentium, &c.

Fortia stimulantia hoc in casu brevi pejora symptomata adducunt, nec redeunt exanthemata, aut si redeunt, ea pauca sunt, nec levant, & mox iterum evanescent.

Atque tales ægri certo certius moriuntur.

Vidi ionge melius succedere, si talia corpora infusis diluentibus, lenissime aromaticis impleantur, si cruribus, & nuchæ vesicantia adponantur, & postea paregoricis somnus conciliatur.

Etenim in somno exanthemata denuo erumpunt, & ægri evigilantes sese multo alacriores & robustiores sentiunt.

Retrogressis exanthematibus, si pulsus plenus & fortis est, tunc venæ sectio optimo cum eventu celebratur.

Nam eo tempore quo sanguis e vena fluit, ægri semper levantur, & exanthemata comparere

rere incipiunt, aliquoties hoc in meo nosocomio observavi

Si vero pulsus parvus & inæqualis apprehenditur, & si vis naturæ nimium languet, tunc fortiora stimulantia necessario exhiberi debent, ab iis tamen ilico abstinendum est, quam primum exanthemata rite prostant.

Tincturis & essentiis spirituosiss, aliisque alexipharmacis magis fixis longe semper præferenda sunt remedia illa volatilissima, virosa dicta, ut sunt: Camphora, Zibeth. mosch. &c. etenim hæc prudenter exhibita, nec augent, nec excitant inflammationem, sed vi sua volatili mox sese expediunt, tenuissima solummodo vasa stimulant, ea permaneant, cutis poros quærunt, per eos aufugiunt, & transpirationi, exanthematumque eruptioni pandunt viam, simulque spasms & convulsionibus resistunt, quas alia stimulantia haud raro producunt.

Opiata in acutis prudenti manu debito tempore exhibita nocuerunt nunquam; imo somnum conciliando, inordinatos naturæ motus domando, ægris mentem & vires erexerunt; quod alia medicamenta nunquam præstare possunt; hinc opiatorum in acutis necessitas probatua.

Senibus tamen, & sopore detentis, opium minus convenit.

An Cortex peruvianus præter robur, quod nervis, & fibris induit, sanguinem compingit, inspissat?

Binas scēminas habui, quæ in nosocomio ultra duos menses ob ossis cariem, gangrænæ metrum quotidie magnum corticis copiam assumerunt; posthac una ex his ingentes capitis dolores conquesta est, & pulsus fuit solito plenior, celerior, unde ei venam secari jussi.

Sanguis e vena fluxit tutilus & tenuis, post horam in multum serum, & exiguum, levis consistentiæ, placentam abivit.

Rutilus sanguinis color tam in inferiore, quam superiore placentæ parte, usque in posterum diem permanfit,

Alteri scēminæ experimenti causa quoque aliquod uncias sanguinis detraxi, & idem omnino expertus sum.

Miles, qui per plures menses cortice usus est, simillimum sanguinem exhibuit.

DE MORBIS CHRONICIS.

FEBRIS INTERMITTENTES.

A Liquot centeni ægri, febre intermittente affecti, hoc anno in nosocomio decubuerunt.

Fuerunt autem febres vel quotidianæ, vel tertianæ, vel quartanæ; quandoque simplices, haud raro duplicatæ; semi tertianæ quoque frequenter observatæ sunt.

Nullus ex tot ægris, febre intermittente affectis, mortuus est.

Curatio vix non semper aut vomitorio, aut purgante (quoniam plurimi ex ægris, ad nosocomium translatis, diæta cruda & inordinata antehac usi fuerunt) inchoari debuit, quo facto, reliqua cura fuit longe faciliior; imo febris intermittentes plus simplici vice unico vomitorio, aut purgante fugata est, aut adeo imminuta, ut

insequens paroxysmus absque molestia ab ægris potuerit perferri.

Purgatis primis viis, bis aut ter de die datus est pulvis N°. 29. superbibendo infusum qualecunque.

Hoc pulvere per aliquot dies assumpto paroxysmi plerumque multo leviores fuerunt, nec certum typum amplius servarunt, & sensim ægris valedixerunt.

Neque alio medicamento ultra opus fuit; recidivæ tamen gratia cavendum erat summopere, ne convalescentes in diæta errorem committerent.

Qui pulverem N°. 29. assumere non poterant, aut qui ex hoc pulvere molestum ardorem in ventriculo & pectore perceperunt, iis conserva. Nⁿ. 4. æque bonum effectum præstitit.

Hac sola methodo plurimæ tam quotidianæ, quam tertianæ, & quartanæ, non modo simplices, sed & complicatæ febres perfecte curatæ sunt.

Fuerunt quidem ægri, sed pauci, qui his remediis sat diu usæquæ violentos paroxymos experti sunt. & vires sensim amiserunt.

Unde sine cortice peruviano hos curare erat fere impossibile. Verum minori corticis dosi
tunc

tunc opus fuit, etenim sola conversa N°. 7. aut mistura N°. 17. tempore intrercalari absumta fe-
bri suffocandæ semper suffecit.

Si paroxysmi ab initio jam nimium violenti fuerunt; aut si sub ipso paroxysmo valde periculosa symptomata observata sunt: ut sopor apoplecticus, vehemens cardialgia. dolor colicus acutissimus, pectoris summa anxietas, aut tussis pectus dilacerans, sanguinem educens, aut rigiditas & tetanus totum corpus, occupans, aut dolor ingens renum & lumborum, atque perpetuus & inanis mingendi conatus &c. tunc sine mora cortex peruvianus exhiberi debuit.

Non omnes paroxysmi cum frigore inceperunt; sed erant quidam ægri, qui ilico citra omnem horripilationem magnum æstum conquesti sunt, quo cessante copiose sudarunt.

Aliis erat frigus. magnum, diu durans, calor autem exiguus, brevis; sudor dein copiosissimus.

Habui ægros, quibus omni die determinata hora circa manifestam febrem ortæ sunt cordis palpitationes, aut magnæ pectoris anxietates, tusses inanes, violentæ, aliis certa hora caput totum vel pars capitis vehementer doluit; erat in nosocomio vir, qui quotidie hora quarta pomeridiana visum subito, absque ullo præcedente

dente signo aut dolore, amisit, & perfecta amaurosi affectus est; cæteroquin sanus fuit, nec unquam pulsum naturali celeriores habuit. Post binas horas demum visus iterum subito rediit. postquam igitur per octiduum determinata hora accedere, & abire amaurosim observavi; tunc omni trihorio drachmam unam corticis peruviani exhibui, & hac ratione intra 24. horas æger perfecte curatus est.

Alia quoque mala, statis horis revertentia, unico hoc remedio curavi.

Si ante usum corticis primæ viæ à fordibus rite purgentur, & hypocondriorum obstructions resolvantur, tunc cortex nunquam nocere potest; his autem neglectis sæpe cacochymiam & pessimum hydropem producit.

Verum hæc mala longe frequentius observantur ab iis remediis arcanis, quibus agyræ febres ilico supprimunt.

Tales ægri redduntur pallidi, debiles, non appetunt, tandem tumet facies, hypocondria dolent; dein tenditur venter, & oritur ascites vix curanda.

Si tamen periculosa symptomata, qualia paulo superius adduxi, jubeant paroxysmos suppressere antequam primæ viæ sufficienter purgatae sunt, & hypocondriorum obstructions resolutæ;

tæ; tunc ilico, fuppreffa febre, fingulari cura in has partes agendum eft; imo, refocillatis ægri viribus, sæpe juvat dato purgante febrem revo- care.

Multa innocua, remedia a plebe contra fe- bres intermittentes commendata, sæpius tentavi, verum ea incerta, & minus efficacia plerumque deprehendi.

Celeb. BEERYAT. vid. *memoires de ma- thematique, & de phyfique &c. tome fecond, à Paris. 1755. pag. 24.* laudat pro anno con- tra febrem intermittentem remedio laud. liq. fydenh. in infufe centaurii minoris exhibitum.

Infantibus trium vel quinq̃ue ann. dat sex guttas, adultis vero viginti, aut triginta pro di- verfitate temperamenti, & ætatis.

Tempus illud exhibendi eft hora ante ho- roris ingreffum.

Hanc methodum in multis ægris magna cum attentione adhibui; bini folummodo poft profun- dum fomnum a febre liberati funt; dein vero manferunt debiles, ftupidi; nec iis appetitus rediit.

Unde ad perfectam curationem medicamen- tis cardiacis, amaris, falinis &c. longo adhuc tempore opus habuerunt.

In unico ægro hoc medicamentum paroxysmos minus violentos reddidit, non vero febrem integre fugavit.

Aliis omnibus induxit temulentam, paroxysmos fecit longiores, atque alvum constipavit.

Non tamen ideo extra usum est ponendum hoc remedium, etenim sub ipso paroxysmo subinde inordinati motus in nervis fiunt, qui hoc remedio, prudenter exhibito, optime domantur.

Imo per epicrasin datum tollit febres mere nervosas, quales hystericae, & hypochondriaci quandoque habent, dum iis determinata hora quotidie, vel alternis diebus cum horrore, & pulsus agitatione revertuntur dolores colici, vomitus biliosi, clavi hysterici, pleuritis hysterica, asthma, cordis palpitationes, &c.

Si his ægris laudano liquido sydenhami hora ante paroxysmum somnus inducitur, tunc sopiuntur dolores, & omnia mala symptomata; neque advertitur febris, & post somnum tales ægri alacres sunt, & vires habent multo majores.

Remediis antihystericis & nervinis sedulo hoshac exhibitis omnis recidiva præcaveri potest.

CL. JOAN. CHRIST. JACOBI (vid. acta academ. elect. Mogunt. scient. util. quæ Erfordiæ est tom. 1. pag. 216.) describit remedium febrifugum arsenicale, quod sequenti methodo paratur:

℞. arsenic. alb. part. 1.

sal. tart. part. 12.

aq. part. 168.

Hæc mixta continuo bullitu ad dimidii aquæ consumptionem coquuntur; facta re rigeratione pars aquæ evaporata iterum additur, adjecto pauxillo spirit. vin. ad meliorem conservationem.

Ad varii generis febres hoc remedium citra noxam commendat; adultis datur ad guttas 30. infantibus vero pro ratione ætatis ad gutt. 6. 8. 10. 16.

Paravi hoc remedium methodo præscripta, illudque homini adulto debita dosi exhibui.

Febris sistebatur. verum postea ardorem continuum in sterno, & tussiculam siccam, defatigantem, conquestus est æger, appetitum penitus amisit, sitivit multum, secesserunt viret & carnes, demum capilli defluerunt, & supervenit febris hectica.

Hinc ægrum, maximo in vitæ periculo constitutum, vehementer dolui; nihilominus tamen

reme-

remediis emollientissimis, oleosis, & cura lactea intra duos menses integre restitutus est.

Experimenti causa idem remedium denuo paravi, sed in parando arsenic quantitatem $\frac{1}{3}$ diminui; mitius hoc remedium præscripta ab autore dosi denuo homini adulto dedi.

Febris inde non est suppressa, sed paroxysmi fuerunt paulo mitiores. Æger autem in sterno ardorem percepit, amisit appetitum, & tussicula ficca laboravit.

Hinc, ne vires nimium dejicerentur, febrem cortice peruviano debellavi, & præterea decoctis, & lacte corpus ægri implevi; quo facto, mala symptomata brevi evanuerunt, & æger convaluit.

His factis experimentis hoc remedium noxium judicavi, & ab eo penitus abstinui.

An iis, qui febre intermittente laborant, & simul toto corpore tument, licet corticem peruvianum exhibere?

Si febris ægrum debilitat, & tumorem augeat, tunc necessario cortice debet suppressi; & vidi pluribus vicibus non tantum febrem fugatam, sed & continuato usu corticis peruviani omnem tumorem esse dispulsum.

Hoc methodo curavi asciticos, & anasarca pessima laborantes; Verum tunc talia mala a
mera

mera vasorum, & viscerum debilitate dependebant; unde cortex febrem sistendo, & has partes roborando, atqui liquidum sæpe per alvum haud raro autem per urinam educendo, omne malum vixit, & ægros integre sanavit; præsertim si cortex antiscorbuticis simul junctus fuit.

An licet corticem peruvianum exhibere iis, qui ex induratione hepatis, lienis, aut alterius visceris, ascitici facti febre intermittente simul laborant?

Si febris vehemens est, neque indurationes resolvit; & si ob febris violentiam, & ægri debilitatem hydrops anasarca sensim incipit comparere, tunc necessario, non obstantibus obstructionibus, cortex debita dosi debet exhiberi.

Binis enim hostibus seu morbis citius occumbit æger, quam uni.

Imo haud raro ex usu corticis rediit appetitus, incipiens anasarca disparuit; quin imo ventris moles subinde diminuta est, & æger vires recuperavit.

Atque tunc remediis necessariis licuit fortius in obstructa loca, & contra Asciten agere; quamvis tales hydropes ab indurationibus producti rarissime ex integro curentur.

Ex his patet, a cortice peruviano non esse tanta mala timenda, quanta a pluribus timentur: verum requiritur: ut debito tempore, & probe purgatis primis viis, præbeatur.

HYDROPS.

Morbus hicce tot, tamque diversas & per-
tinaces causas habet, ut non raro valde
difficilis, aut curatu plane impossibilis evadat.

Tempore autumnali, & incipiente vere plurimum in nosocomio grassabatur.

Verum sæpe numero dolui, ægros jam admodum debiles & morti proximos ad nosocomium fuisse allatos, quibus nulla medicina, nisi palliativa, fieri potuit.

Qui ex morbo diuturno resurgentes citra ullum vitium, in visceribus relictum, ex mera debilitate in hydropem inciderunt, ii remediis roborantibus, amaris, abstringentibus, atque leni frictione, & corporis motu, brevi & facile curati sunt.

Sæpe solus cortex peruvianus, & conservæ antiscorbuticæ hos ægros optime restituerunt longe tamen citius juvit vinum medicat. ex fol. Card. bened. absint. cent. min. rad. gent. pyreth. cort. peruv. cinnam. wint. limatura mart. &c.

Si

Si vero in aliquo viscere vitium ex morbo superstes observatum est, tunc hydropis cura longe difficilior, aut sæpe impossibilis fuit.

Hydrops ex quocunque viscere suppurato ortus vere semper in lentam tabem abiit, & morte terminatus est.

Hydrops recens, a recenti viscerum obstructione productus, plerumque medicamentis resolventibus, leniter evacuantibus, & simul roborantibus facile negotio curari potuit.

Pilulæ N°. 33. plurimos tales ægros integre restituerunt; harum pilularum loco eodem cum effectum misturam N°. 11. aut conservam N°. 5. aut alia his similia remedia exhibere licuit.

Verum corporis motus, & frictiones multum ad curationem contulerunt.

Decocta aperientia, resolventia, pauca copia data, his in circumstantiis parum effecerunt, majori vero copia exhibita flatu & anxietates excitarunt, deleveruntque appetitum.

Unde his ægris erant minus utilita.

Inveteratæ obstructiones, aut Scirrhi hydropem producentes raro resolvi potuerunt, hinc & hydrops ab his dependens nullis fere medicamentis cessit.

Vinum scillit. N°. 23. sæpe aquas omnes per urinæ vias eduxit, verum obstructiones plerumque in priori statu reliquit. Unde posthac remediis aperientibus, & resolventibus in hæc loca strenue agendum fuit.

Si tamen diuturno horum remediorum usu obstructiones nequaquam mutantur, tunc potius sibi relinquendæ sunt; secus his remediis ægrorum sanguis nimium dissolvitur, debilitantur fibræ, & sensim lethalis hydrops inducitur; aut scirrhi inveterati in cancos abeunt.

Mistura N°. 13. vel vinum N°. 3.4 quandoque multo majores effectus præstiterunt, quam vinum scilliticum N°. 23. etenim non tantum Lympham extravasatam per urinæ vias expulerunt, sed & obstructiones subinde penitus dissiparunt; unde periculosos hydropes sæpe integre curarunt.

Sæpe tamen & hæc & alia medicamenta nil omnino efficere potuerunt: nam neque moverunt urinam, neque alvum, & quandoque sub eorum usu hydrops pejor factus est.

Morbo jam ita periculoso existente lenia purgantia semper inutilia fuerunt; fortia magnam quidem aquæ copiam eduxerunt; verum ægrorum vires inde penitus prostratæ sunt, & ventris

tris moles plerumque sequenti die major apparuit; unde morbus lethalis fuit.

Præsertim si ægri, oris & pectoris ficcitatem atque continuum ardorem, in osse sterno conquesti sunt; si respiratio fuit valde laboriosa, tussiculosa, & per vices suffocativa, sitis magna, &c.

Cum his igitur ægris palliative agendum erat Alvus vel enematibus, vel remediis purgantibus per epicrasin exhibitis aperta conservari debuit, ad urinam promovendam lenia diuretica, subacida, cardiaca, adhibita sunt; acria diuretica pessimam stranguriam produxerunt.

Dum ventris moles nimium increvit, & suffocationem minitata est, tunc paracentesi aqua extravasata educta fuit.

Unde ægri ingens levamen perceperunt, & medicamenta posthac ingesta facilius vires suas exserere potuerunt.

Si post paracentesin omni triduo, aut quadriduo purgans, ægri temperamento & viribus conveniens, exhibitum est, tunc sæpe per plures septimanas venter in naturali statu permansit.

Vinum scillit. N°. 23. vel mist. N°. 13. vel conserv. N°. 22. &c. his in casibus quoque multum profuerunt.

Si tamen his non obstantibus venter iterum intumuit, & æger in summum vitæ periculum

redactus est, tunc denuo necessarium fuit altera paracentesi aquam evocare; idque pro necessitate, & rerum circumstantiis quandoque repetitis vicibus in eodem ægro fieri debuit; & hac ratione multorum ægrorum vita per plures menses prolongata est.

Hoc anno quinquagesies hanc operationem optimus mei nosocomii chirurgus GEORGIUS HAFFNER, me suadente, instituit, nunquam inde malum eventum vidi, & ægri omnes aut magnum inde levamen habuerunt, aut integre curati sunt.

Qui ex vitio cujusdam visceris corrupti aut scirrhusi hydrope laborant, iis paracentesis est remedium mere palliativum; eos vero, qui viscera integra habent, & vires bonas, sæpe cito & perfecte curat, aliquos similes ægros sola paracentesi in nosocomio restitui.

Verum paracentesis tunc tantum debet in usum vocari, quando medicamenta nil efficiunt. interim tamen nimis diu differenda non est, etenim haud raro contingere solet, ut ægri nimio medicamentorum usu vires omnes amittant, & ad operationem sustinendam inepti reddantur.

In omnibus hydropicis observavi, summe necessarium esse, curationem lenioribus medicamentis inchoare, & hac ratione ægrorum vires, & natu-

naturam examinare. Leniora si quemdam effectum præstiterunt, & si ægros non reddiderunt debiles, tunc sensim ad acriora descendere licuit.

Sæpe alvus adeo pertinaciter clausa erat, ut demum fortissima purgantia debuerint adhiberi, pulvis: N°. 35. plerumque claustro rupit, & magnam lymphæ copiam cum ægrorum levamine eduxit; verum ut similia remedia sine ægrorum periculo tententur, requiruntur viscera integra, & vires sufficientes.

Si symptomata & ægrorum vires admiserunt, pulverem N. 35. omni quarto quintove die exhibui, donec ægri integre curati fuerunt.

Si vero vires inde imminutæ sunt, tunc lenioribus purgantibus, aut remediis diureticis, aperta semel per hunc pulverem via, ægri facile restituebantur.

Quandoque dato omni tertio die purgante hydragogo, hydropem absque alio remedio brevi sanavit.

Quandoque vero magis conduxit purgantia per epicrasin exhibere; dum nimirum datum unica dosi fortius purgans vires nimium dejecit. conserva N°. 22. sensim per alvum & urinam aquas stagnantes promovendo, multos ab hydrope liberavit. Ægros similes quoque pulchre levat rob-

ebuli, sambuci, de spina cervina &c præsertim si sal polychr. aut terr. fol. tart., aut borax venet. his admisceantur.

Sola diuretica, ut vinum N. 23. aut mistura N. 23. &c. ubi humores non corrupti erant, hydropes satis periculosos sæpissime curarunt.

Si tamen sub eorum usu alvus immorigera fuit, tunc omni tertio, quartove die purgans dari debuit.

Mense Octobri, Novembri, & Decembri hydropici male habebant, & mors sibi multos vindicavit.

Plurimi non tantum hydrope ventris laborarunt, sed & simul pessima anasarca affecti sunt. Totum enim corpus pastaceo, lento, frigido tumore inflatum fuit, & ipsa pudenda sæpe multum intumuerunt.

Pulsus plerumque erat exilis, intermittens, respiratio brevis, difficilis; præterea ægri multa siti, & inani tussicula defatigati, perpetuum in osse sterni ardorem perceperunt.

Fere omnibus pauca urina prodiit; multis alvus fuit pertinaciter clausa, quibusdam vero tenesmoidea & fluxilis, atque cum his pejus agebatur.

Morbo hoc jam multum protracto & inveterato nullum fere medicamentum profuit; imo
ægri,

ægri, multis medicamentis divexati, mortem citius oppetierunt.

Si tamen fitis non fuit magna, neque respiratio nimium læsa, neque pulsus admodum parvus & intermittens, si nullæ ex somno subitæ vigiliæ & anxietates observatæ sunt, tunc curationis spes superfuit; & multifola conserva N. 22. aut decocto N. 36. & lenibus frictionibus integre sanati sunt.

Fortia purgantia semper nocuerunt.

Dum conserva N. 22. aut decoctum N. 36. nil efficere potuerunt, tunc tentavi vinum N. 24. atque partes tumidas pannis, decocto eupatorii cannabini calido (quod anatica parte vin. & aq. fiebat) madidis, involvi curavi.

Vinum hocce per urinam & alvum egregie operatum est, & ægris brevi levamen adtulit, neque vires debilitavit; fomentum vero pastaceos tumores lente dissolvit, dissipavit: atque hac ratione multi pessimi hydropici servati, & curati sunt.

Frictiones curam multum accelerarunt, præsertim si factis frictionibus partes flaccidæ fasciis fumo aromatico imprægnatis fuerunt circumdatæ.

Idem vinum posthac in hydrope ventris optimo cum effectu frequenter exhibui.

Si hydropicorum epidermis hinc inde in veficas elevatur, si cutis incipit serum acre, foetidum fudare, aut si penitus rumpitur, & in ulcera abit, malum est.

Si hinc inde plagæ purpureæ aut lividæ oriuntur, tunc plerumque brevi oritur gangræna, & sequitur mors.

Si mediocria evacuantia alvum fufficienter movent, & ægrum non levant: sed debilitant, tunc fortiora nunquam tentanda sunt.

Quibuscunque hydropicis hydrops pectoris supervenit, fere lethale est.

Vidi asciticis plurimum conduxisse, si mane & vesperi venter oleo olivarum recenti illinitus, & per $\frac{1}{4}$ aut $\frac{1}{2}$ hor. manu calida probe perfri-ctus fuit.

Etenim urina inde copiosior prodiit, & alvus quotidie sine remediis soluta est.

Similes tamen frictiones haud conveniunt, ubi ventris moles nimium magna est, & integumenta valde tensa & tenuia, atque respiratio multum difficilis.

ICTERUS.

Quinquaginta & aliquot icterici hoc anno fuerunt in nosocomio.

Unicus mortuus est, qui erat vir 60. annorum, cui, ictero jam in sanationem vergente, febris miliaris supervenit.

Quidam intra paucos dies, quidam vero tardius curati sunt.

Omnes toto corpore profunde flavo colore tincti erant, fœces fuerunt albæ, urina ex fusco-flava, turbida, chartam tingens; appetitus semper deletus, pauci sitim conquesti sunt; pulsus fuit fere semper naturalis, aut lentus.

Tales ægri anxietatem & pondus circa præcordia perceperunt, hypochondrium dextrum in omnibus magis vel minus induratum, raro autem dolens, deprehensum est.

Cura fuit simplicissima; etenim plurimi horum ægrorum sola mistura N. 11. bis terve assumpta, & sero lactis, pro potu ordinario largiter hausto, optime restituti sunt.

In manibus & facie prima sanationis signa apparuerunt; etenim primo in genis roseus color apparuit, & in manibus color naturalis rediit, dein fœces sensim flavo colore tinctæ sunt, & urina fuit minus fusca.

Qui vero misturam N. 11. assumere non potuerunt, aut quibus pulsus naturali paulo celerior fuit, iis mistura N. 30. magis conduxit; sed tunc
ne-

necessarium erat omni tertio aut quarto die scrup. ij aut dr. j. rhei alvum movere.

Quidam solo pulvere ex rhei & salis polychr. aa scrup. j. mane & vesperi exhibito, superbibendo semper feri lactistepidi unc. IV. vel V. vel VI. &c. brevi tempore ab ictero liberati sunt.

Si Icterus a crudis ingestis, aut nimio in primis viis hærente glutine originem duxit, tunc vomitoria, & remedia digerentia salina plurimum juverunt. Talis icterus sæpe solo pulvere N.25. intra 24. horas curatus est.

In binis tamen ictericis alia cura requirebatur.

Erat ancilla, quæ profundo ictero jam a multis septimanis laboravit, & propterea diversis remediis usa est; verum omnia fuerunt frustra.

Tandem ictero se junxit febris intermittens tertiana, unde ægra multum debilitata ad nosocomium translata fuit.

Paroxysmum febrilem in nosocomio comitabatur ingens dolor colicus, qui antehac nunquam adfuerat; quique sub hoc paroxysmo frequentes Leipothymias produxit.

Cessante paroxysmo cessavit quoque dolor colicus, sed ægra admodum debilis fuit, sensim tamen vires redierunt, alterum igitur paroxysmum adhuc expectavi.

Erat

Erat is æque vehemens ac prior, ac dolor colicus eodem momento, quo paroxysmus incepit, magna cum violentia rediit.

Hinc febris nimium vehemens ilico suffocari debuit.

Conserva N. 7. tempore intercalari assumpta non tantum febrem fugavit, & dolorem colicum suppressit, sed etiam colorem utericum multum diminuit,

Eandem conservam ad præcavendam recidivam adhuc semel exhibui, & sub ejus usu icterus vix non penitus disparuit.

Solo dein fero lactis ægra perfectam sanitatem obtinuit.

Homo, 40 ann., ictero pessimo decubuit, ructus foetidissimos conquestus est, subinde bilem putridissimam vomuit, præterea pessima diarrhæa laboravit; urina fuit turbida, alcalina; fœces nigræ, spumantes tetrum odorem sparserunt; vires erant penitus prostratæ, fitis ingens.

Hoc in casu præscripsi medicamentum N. 37. quo copiose hausto intra 14. dies æger penitus convaluit.

Alvus nimium fluxilis laud. liq. sydenh. aliquoties cohiberi debuit.

SCORBUTUS.

Qui leviori scorbuto laborarunt, conserva N. 4. aut N. 5. facile curati sunt.

In pejori vero gradu dum respiratio anhelosa fuit, & membra lento tumore inflata sunt, tunc conserva N. 22. aliquamdiu adhibita omnem curam absolvit.

Si his scorbuti signis accessit fitis, & pulsus factus est celerior, atque hinc inde maculæ purpureæ apparuerunt, tunc conservis antiscorbuticis optimo cum effectu admista sunt remedia subacida, ut: cremor. tart. pulp. tamarind. rob. samb. rob. berber. ribes. &c.

Dum ulcuscula, aut maculæ lividæ in ulcuscula tendentes, aut alia signa observata ostenderunt sanguinem in putridum abire, tunc his conservis dr. j. vel dr. j. ꝑ. &c. ol. vitriol. aut spirit. sulph. per camp. addidi. Remedium N. 38. his in circumstantiis valde efficax fuit.

Omnibus scorbuticis serum lactis vel simplex vel vinosum pro potu ordinario datum est.

Quorum vasa & viscera ab acri scorbutico eroduntur, ii fere omnes moriuntur.

Hydrops a pessimo scorbuto productus, lethalis est.

SCABIES.

Multi scabie affecti in nosocomio detinebantur.

Scabies crustosa, ficca, solo remedio N. 31. plerumque curata est; verum totum ægri corpus præterea bis quotidie sapone veneto in aqua aut lacte soluto tepide levare debuit.

Sub usu hujus remedii intra breve temporis spatium copiosissimæ crustæ deciderunt; & raro novæ recruderunt.

Lotio, ex propria urina facta, multum quoque profuit.

Tres ægros foedissima lepra laborantes hoc unico remedio N. 31. & lotionem ex sapone veneto parata perfecte sanavi. Hi ægri copiosissimum serum lactis hauserunt.

Fuerunt tamen quidam scabie crustosa affecti, qui remedio N. 31. nequaquam curari potuerunt.

His mane & vesperi unc. ℥. spiritus frumenti, in cujus libra una sex grana mercurii sublim. corros. soluta sunt, exhibui, unde intra paucos dies magna in melius mutatio observata fuit, & demum integra sanitas rediit.

At vero necessarium est, ut similes ægri sub usu hujus medicamenti magnam copiam lactis aqua diluti, aut feri lactis, aut decoct. rad. bard. lapath. acut. alth. &c. bibant; præterea requiritur, ut ægri, hoc remedio utentes, pectore firmi sint.

Hæc si non observentur, tunc in similibus ægris a spiritu frumenti febris incenditur, & ægri in magnum periculum conjiciuntur.

Scabies humida, in qua plurimæ pustulæ inflammatae & suppurantes conspiciuntur, ad sui curationem requirit remedia antiphlogistica, sanguinem diluentia, & acre vel per sudorem, vel per urinam, aut alvum exterminantia.

Hinc decoctum tamarind. aven. rad. acetos. scorzoner. cichor. &c. aut alia similia medicamenta plurimum conducunt.

Hæc si alvum non sufficienter movent, tunc necessarium est, omni sexto vel octavo die remedium purgans antiphlogisticum exhibere.

Post binas, ternasve septimanas plerumque talis scabies humida evanescit; subinde tamen ad omnia rebellis manet, & tunc unguenta mercurialia & sulphurea adhibenda sunt.

Balneum badense in his circumstantiis quoque merito laudatur.

Sca-

Scabies, a fructibus immaturis, & austeris comestis, producta brevi tempore curatur mistura N. 11. aut pilulis N. 33.

ARTHRITIS.

Multi a frigore subito lusepto arthritide plerumque vaga, raro fixa laborarunt.

Si pulsus non multum elevatus & febrilis fuit, tunc solis infusis leniter aromaticis copiose potatis promovi sudorem, & hac ratione similes ægros brevi liberavi.

Si vero pulsus fuit durus, multum febrilis, tunc venæ sectiones iteratæ, & cura antiphlogistica institui debuit.

Ii vero, qui his in locis humidis subterraneis habitarunt, aut in similibus locis, præsertim ventis perviis, per diem se se detinuerunt, ut sunt ii: qui in cellis sedent, & vina vendunt, aut qui vina acida austera bibunt, arthritide longe pertinaciori afficiebantur.

Pilulæ N. 33. aut mistura N. 11. & infusum ling. saffr. 3. santal. rad. sarsapar. chin. &c. largiter potata, atque naturalis lecti calor brevi dolores mitigarunt, & similes ægros sensim perfecte restituerunt.

Conserva fumarix, cochlearix, nasturtii aquatici, & alia remedia antiscorbutica his in casibus egregios quoque effectus præstant.

Si tamen materies arthritica in unum locum deposita dolorem fixum excitat, tunc cura redditur difficilior.

Nihilominus si nulla febris similem dolorem concomitatur, sique dolor non nimium acutus est, tunc eadem remedia conveniunt, & usu continuato morbum penitus tollunt; præsertim si pars affecta pannis laneis sæpius fricetur.

Si vero dolor est valde acutus, & febris vehemens, tunc sæpe venæ sectiones iteratæ & fortia purgantia antiphlogistica requiruntur.

Imo si dolor non brevi remittit, tunc vesicans latum & acre loco dolenti debet apponi, & posthac plaga exulcerata diu aperta & fluens servanda est, ut hoc modo materies acris versus exteriora derivetur.

Hoc si negligitur, tunc materies arrodit ligamenta, & in ipsis ossibus pessimam cariem, & lentam mortem producit. Caput ossis femoris in minutissima fragmenta corrosum aliquoties vidi.

Arthritis venerea ab arthritide vera est probe distinguenda, & debet longe aliis remediis curari.

ERY.

ERYSIPELAS.

Tempore autumnali ultra centum fœminas in nosocomio habui, quæ erysipelate faciei divexatæ sunt.

Facies tota fuit difformis, tensa, rubella; tales ægræ quandoque per plures dies ob tumorem palpebrarum nil videre potuerunt, pleræque ardentem faciei dolorem conquerebantur.

Si pulsus fuit multum febrilis & durus (quod raro contigit) tunc opus fuit, venæ sectionibus & remediis antiphlogisticis purgantibus curam inchoare.

Si vero febris non fuit vehemens, tunc remedio N. 26. aliquandiu continuato, & infuso florum samb. copiose hausto, erysipelas brevi curari potuit.

Externe flores sambuci facculis infuti, & continuo calidi locis tumentibus adplicati sunt.

Hac ratione omnes evaserunt, neque ullum malum supervenisse observatum est.

Plus periculi habet erysipelas vagum; quoniam loco frequenter mutando nobiliorem vitæ partem occupare potest.

Hoc in morbo præter remedium N. 26. requiritur, ut (si vires ferant) omni tertio quar-

tove die purgans antiphlogisticum exhibeatur; utque tales ægri quotidie tempore vespertino balneo pedum per horam & ultra infideant. Præterea per noctem plantæ pedum epispasticis irritari debent, ut erysipelas versus inferiora trahatur.

Si locum minus nobilem occupat, tunc nil licet externe adplicare, ne materies aliunde mobilis & volatilis nimis cito ex hoc loco depulsa alium periculosiorem invadat; affectum tamen locum linteamine tegere convenit, ut ab aëre defendatur.

Vagum tale erysipelas sæpe per octo, decem, aut duodecim dies in eodem vigore jam hunc, jam illum locum infestat, tandem orto, levi horrore & subsequente sudore, subito disparet.

Hoc facto ægri adhuc per aliquot dies in continua transpiratione & leni sudore conservandi sunt; quod moderato lecti calore, & infuso flor. samp. optime fieri potest.

Quamdiu erysipelas sedem mutat, & vehemens est, tamdiu ægri nec sudant, nec multum transpirant, cutis plerumque siccaprehenditur.

Binos in nosocomio ægros habui, quibus erysipelas ex brachio pulmonum invasit.

Febris inde magna orta est, & tussis continua cum pectoris anxietate.

Venam ilico pro ratione virium pertundi, atque cruribus & nuchæ vesicantia adponi jussi; dein calidum infusum flor. samb. cum nitro & syrup. 5. rad. copiose forbillandum præbui.

Primo adhuc die sequebatur lenis sapor, & ægri levamen perceperunt; verum tussicula sicca fuit nimium vehemens & molesta, unde paregoricis eam mitigare necesse erat.

Quarto die prodierunt sputa bene cocta cum ægrorum levamine, septimo exanuit febris, cessavit tussis, & omne periculum abfuit.

In alio ægro erysipelas vagum subito cerebrum & meninges occupavit, produxit ferocissimum delirium, convulsiones, & enormes capitis dolores, ac paulo post mors supervenit.

Ipsa substantia corticalis aperto cranio, rubra & inflammata deprehensa est.

Si Erysipelas neglectum, aut perversè curatum in gangrænam abit, tunc cortex peruvianus interne, & externe exhibitus citam medelam adfert.

Dum epidermis in vesicas attollitur, & jam serum transudare incipit, tunc exsiccantia & absorbentia externe adplicata, ut: pulvis ad erysipelas ruber, albus &c. egregiæ juvant.

ASTHMA GLUTINOSUM.

Aetate confecti magno numero, tempore autumnali, hoc morbo decubuerunt in nosocomio.

Misturam N. 9. aut N. 15. omnibus ab initio exhibui, verum pro majori vel minori stimulo, quo similes ægri opus habuerunt, addidi certam quantitatem tincturæ helen. vel tinct. succin. vel. sal. vol. c. c. ol. sylv. vel spirit. sal. ammoni: &c. atque his remediis gluten dividere, & impactum mobile reddere conatus sum.

Si sputa ceperunt prodire, & pulsus factus est liberior, & æqualior, tunc spes erat ægrum evasurum.

Sæpe folis his misturis, aut conserva N. 6. similes ægri perfecte restituti sunt.

Vesicantia suris & nuchæ adplicata demendo pectoris anxietatem, & sputa promovendo multum profuerunt.

Si tamen glutine sat mobili reddito sputa sufficientia non prodierunt, sique mans, & pedes œdematoso tumore inflati sunt, tunc his misturis omni secundo aut tertio die pulvis purgans hydragogus interponi debuit.

Ta-

Talis pulvis plerumque magnam glutinis tenacis copiam per alvum eduxit, & respiratio multum emendata fuit. Verum requiritur, ut ægrorum vires adhuc bonæ sint; secus talis purgans mortem accelerat.

Hac ratione pessimos ægros perfrequenter sanavi.

Si vero hac aut simili methodo res in melius verti non potuit, tunc hi ægri aut suffocati, aut appoplectici obierunt.

Si asthmati glutinoso asthma convulsivum supervenit, tunc morbus longe periculosior fuit, & fere omnes subito sunt.

VERMES.

Omnis generis vermes inter meos ægros observavi.

Unicum remedium N. 32. omnibus exhibui, nullo habito vermium discrimine, & omnes, qui alio præter vermes morbo non laborarunt, inde curati sunt.

Vidi sæpius infinitos minimos vermiculos hoc remedio prodiisse.

Fœmina, 30. annor., hoc remedio assumpto vermem latum, album, 31. uln. longum, &

alios plures breviores multo cum glutine alvo rejecit.

Et ex puero 10. annor. similis vermis 12. uln. longus secessit.

Quidam hoc remedio utentes vomitu & alvo lumbricos reddiderunt.

DIARRHÆA.

Si causa diarrhææ in primis viis hæret, tunc longe facilius curatur, quam si a vitio cujusdam visceris, aut massa sanguinea corrupta dependet.

Hinc diarrhæa non levans hydropicis, scorbuticis, phthificis &c. superveniens semper mala.

Erant multi mense Octobr. Novembr. & Decembr. in meo nosocomio, qui ex massa sanguinea corrupta diarrhæam habuerunt.

In his ægris observavi pulsum lentum, appetitum deletum, sitim mediocrem, linguam plumbeo glutine obductam, colorem faciei atque totius corporis terreum, borborygmos & ructus putridos, urinam turbidam, foetidissimam, fœces fuscas, tetrum odorem spargentes, respirationem lentam, vires dejectas, membra omnia languida, conquassata, oculos tristes.

Levissima purgantia ex rheo hos ægros debilitarunt; parva ypecacuanhæ dosis vires adhuc magis dejecit; opiata & adstringentia cohibuerunt quidem diarrhæam, verum venter intumuit, ægri anxii facti sunt, & frequenter delirarunt.

Unde enematibus alvus denuo provocari debuit.

Saturatissima decocta emollientia, involventia primo die optime prodesse videbantur, secundo autem vel tertio die aucta est diarrhæa, & ægri pejus habuerunt.

Serum lactis, & decocta diluentia, sanguinem purificantia excitarunt termina, & diarrhæam fecerunt pejorem.

Perpensis omnibus signis conjici, poterat, massam sanguineam in his ægris abire in alcali; hinc remediis, alcali in ipsa massa sanguinea destruentibus, agendum fuit.

Atque ideo exhibui misturam N. 27. & ferro lactis (quod pro potu communi dedi) magnam quantitatem spiritus sulph. per camp. admiscui, & tantam syrapi diocodii copiam, quanta ad gratam dulcedinem requirebatur.

Etenim sine syrupo diacod. serum lactis, & spiritus acidus produxerunt dolores colicos, & auxerunt diarrhæam.

Imo id quandoque contigit etiam addito syrupo diacod: unde vesperi semper exhibui dr. j. theriac. Andromach. aut aliquoties per diem pro ratione circumstantiarum dedi gtt. X. vel XII. vel XV. &c. laud. lig. fydenham. donec diarrhæa ad debitum moderamen redacta est; integre eam suppressere non licuit.

Hæc remedia pro morbi & ægrorum ratione copia augeri aut minui debuerunt, quo contigit, ut continuato eorum usu similes ægri intra decem, vel quatuordecim dies, aut si morbus fuit admodum rebellis, intra tres septimanas integre convaluerint.

Fere omnibus his ægris ab usu horum medicamentorum brevi rediit appetitus, rediit somnus reficiens, oculi facti sunt magis vivaces, increverunt vires.

Tentavi in hoc morbo putrido corticem peruvianum; primis duobus diebus auxit is diarrhæam citra virium notabilem imminutionem, tertio autem quartove die pertinaciter adstrixit alvum, fecit ventrem tumere, excitavit anxietates, nauseam, & vomitus debilitantes.

Si hic morbus fuit perversa methodo tractatus, aut neglectus, aut si ipse morbus adeo malignus, & contra omnia medicamenta fuit rebellis, tunc sensim hinc inde orta sunt ulcuscula, & macu-

maculæ lividæ, vires penitus dejectæ sunt, urina reddebatur stranguiosa, alvus fuit frequentior, foetidissima, ardens, tenesmoidea; supervenerunt frequentes vomitus putridi, noctes insomnes, perpetuum delirum, sitis non extinguenda, tandem convulsiones & mors.

Levis diarrhæa sæpe unica drachma rhei, tempore matutino data, curari potuit.

Aut si purgante opus non fuit, tunc plerumque drachma una **DIASCORDII FRACAST:** mane & vesperi deglutita, juvit.

Si vero ægri diarrhæa laborantes pondus circa præcordia, appetitum deletum, & nauseam conquesti sunt, tunc pulverem N. 25. mane exhibui, & vesperi dato opiato somnum conciliavi.

Altero die multos a diarrhæa liberos inveni; quibusdam vero diarrhæa fuit mitior; aliis tamen æque violenta permanfit.

Qui a diarrhæa liberi fuerunt, iis mox rediit magnus appetitus, unde summopere cavendum erat, ne in diæta errorem commiterent.

Quibus vero diarrhæa mitior fuit, iis adhuc languit appetitus; verum, data mane & vesperi (si febris abfuit) drachma una theriacæ **ANDROMACHI**, brevi cessavit diarrhæa, & viguit appetitus.

Dum hi ægri pulsum febrilem habuerunt, & sitim, tunc theriacam non licuit exhibere; verum emulsum paregoricum magis conduxit.

Qui altero die ab assumpto pulvere. N. 25. æque violenta diarrhæa divexati sunt, iis mansit appetitus cum nausea deletus.

Hoc igitur die ad vires conservandas, & ad diarrhæam paululum mitigandam his ægris vel datum est emulsum N. 39. vel mistura N. 40.

Tertio autem die tempore matutino hi ægri pulverem N. 25. denuo assumere debuerunt.

Hic pulvis per vomitum, & alvum semper egregie operatus est.

Rarissime opus fuit, eum tertia vice exhibere, etenim plerumque jam prima, aut secunda dosis vel penitus inhibuit diarrhæam, vel ita mitigavit, ut solis paregoricis, & leniter adstringentibus deinceps percurari potuerit.

Subinde vero factis evacuationibus per rheum aut pulv. N. 25. aut alia similia medicamenta, in ventriculo, & intestinis quædam laxitas observata fuit; quo in casu remed. N. 2. aut mistu: N. 18. alvum facile cohibuerunt, & laxis partibus reddiderunt robur.

Drachma una pulveris lysimachiæ bis aut ter per diem exhibita his in circumstantiis quoque

que diarrhæas pulchre sedavit. Idem præstitit cortex fimaruba.

Ubi factis evacuationibus interplicas intestinorum quædam acrimonia fixa hærens dolores excitavit, & alvi fluxum fecit perseverare, ibi adstringentia semper nocuerunt.

Medicamenta mucilaginosæ, oleosæ, decocta saturatissima emollientia, involventia, ut decoct. rad. alth. consolid. maj. rad. Salab. &c. enemata oleosæ, aut emulsa spissa ut N. 19. in similibus casibus optimam medelam adtulerunt.

Si spasmi & inordinati liquidi nervei motus observantur, & præsertim si noctes turbatæ sunt, tunc paregorica sat magna dosi præbere convenit.

Quibus, tentatis omnibus remediis, nullum levamen adfertur, aut si levamen perceptum admodum exiguum est, neque durat, sique ægri vires continuo imminuuntur, & facies collabitur, præsertim si pulsus debilis & celerrimus hæc symptomata concomitatur; tunc nil boni sperare licet.

In his enim omnibus sub finem intumet venter, pulsus intermittit, labia oris fiunt pallida, aut livida, oritur in abdomine gangræna, accedunt convulsiones, extrema sudore gelido madent, tandem ægri admodum anxii continuo mem-

membra, & totum corpus hinc inde jactitant, anhelant, & plerumque dum alvum dimittunt, subito moriuntur.

De tussi, phthisi, &c. varia & mira observata collegi, verum ea nunc recensere nolui, quoniam de his morbis, si DEUS OPTIMUS vitam & vires benigne concefferit, paulo amplius scribere cogito.

SECTIONES ANATOMICÆ.

CADAVER PRIMUM.

Homo quinquagenarius tussi, qua jam 20. annis laboravit, solito magis affectus fertur in nosocomium.

Respiratio erat laboriosa, pulsus inæqualis, naturali celerior, tussis frequens; sputa pauca prodierunt, eaque glutinosa, subflava; materies tamen sputis egerenda ex strepitu inter tussendum excitato mobilis videbatur.

Mistura N. 9. huic ægro adeo bene conduxit, ut intra paucos dies sat libere respirans, nec multa tussi vexatus nosocomio valadixerit.

Per

Per totam æstatem dein bene se habuit; ingruente vero autumnali tempore, & aëris vicissitudine recidivam passus nosocomium repetiit.

Anxie tunc respiravit, tussivit frequenter, sputa tenacia, ex fusco-virida, magna cum difficultate rejecit; pulsus fuit inæqualis, vires languidæ.

Mistura N. 9. denuo exhibita parum juvit; quæ de causa præter hanc misturam conservam N. 6. præscripsi, ut alternatim omni hora vel cochleare unum ex mistura vel drachmam unam ex conserva fumeret.

Unde brevi sputa copiosiora & facilia esse cœperunt.

Noctes, ob tussim continuam inquietas, parégoricis vespertinis tranquillas reddidi.

Fer plures dies æger ex his remediis ingens levamen percepit, & brevi sibi integram curationem promisit. Verum contigit, ut aëris temperies sicca & calida subito in humidam & frigidam abiverit; unde denuo sublime respiravit, nec nullum sputum reddidit, & tussi inani multum defatigatus totum pectus exsiccatum conque-
rebatur.

Infusa igitur expectorantia cum oxymelle scillitico & stibio diaphoretico non abluto copiose ingeri jussi, & mane ac vesperi haustum ex
ol,

ol. lini unc. IV. & grano uno opii tepide exhibui.

Intra tres dies sputa denuo multa, crassa & puriformia cum magno ægri levamine prodierunt.

Sputis rite procedentibus solo infuso hederæ terestris, & pilulis, ex pulvere glycyrrhizæ & Balsamo peruviano confectis, usus est, & omni vespere paregoricum assumsit.

Ex his vires recuperavit, liberius respiravit, & tota die extra lectum esse potuit.

Appetitus semper magnus fuit, neque ingesta excitarunt anxietatem, nec observatæ sunt horripilationes vespertinæ, nec febris, nec sudor nocturnus, id tantum incommodi conquestus est æger, quod e somno frequenter anxius subito evigilet, quodque caput inter tussendum vehementer doleat. Sensim tamen omnia in melius mutata sunt.

Ast dum plurimum speravit, subito incidit in animi deliquium, & mortuus est.

Aperto abdomine omentum in frustra dilaceratum & semiputridum inventum fuit.

Intestina tenuia omnia in pelvi latuerunt, intestinum colon, in globum convolutum, his incubuit.

Ventriculus, ingentis magnitudinis, sedecim libras aquæ facile potuit recipere; hepar ex convexa parte a costis penitus compressum & ad fesqui pollicis profunditatem perfecte cartilaginofum fuit.

Lien durus, fuscus, suo situ pelvim adtigit.

Renes plani, mole parvi, ultimis tribus lumborum vertebris adhæserunt.

Vesica urinaria fuit contractissima.

In thorace deprehendebatur pulmo sinister cum pleura firmissime concretus, totus ficcus; friabilis.

Dexter vero erat niger, flaccidus, nigro, grumoso & tenaci sanguine infarctus, pleuræ quoque accretus.

In corde fuerunt magni polypi.

Ablato cranio sub dura matre conspiciebatur copiosum & valde tenax gluten. Lobos medios cerebri in superiore parte ad semi pollicis profunditatem gangræna destruxit. Ventriculi cerebri erant penitus exsiccati, in rugas contracti.

In toto morbi decursu nullum unquam delirium observatum est.

CADAVER SECUNDUM.

Homo, 58. ann., pessima gangræna ad digitos pedis dextri affectus, & præterea tussi molesta laborans, curandus nobis offertur.

Ut gangrænæ limites ponerentur, præter alia remedia satis larga dosi datus est cortex peruvianus, & partes gangrænosæ saturato ejusdem corticis decocto continuo fovebantur.

Sputa remediis expectorantibus educta sunt.

Hac ratione intra paucos dies gangræna evanuit, & respiratio reddebatur longe liberior, & tussis minus frequens.

Post binas septimanas ægrum jam fere sanatum nova tussis subito corripuit, quæ summa vehementia fecit illico faciem totam tumere, livere, oculos protuberare, linguam turgere &c. & intra aliquot minuta, facta unica violentissima inspiratione, miserum enecuit.

Sectio anatomica in abdomine exhibuit omentum admodum breve & tenue, intestina tenuia arctissime contracta, crassa vero naturaliter inflata; hepar sanum.

Lien vero ex utraque parte planus, in circumferentia perfecte rotundus, mole parvus & tenuis, pondere vix unciam habuit.

Ventriculus, parvus, amplitudine vix æquabat cavitationem intestini coli; ejus substantia autem fuit admodum crassa, fortis; plicæ internæ profundæ.

Ren dexter superioribus lumborum vertebra firmissime adnatus erat, sinister vix non totus in pelvi hæsit. Testiculi ambo intra annulos latuerunt.

Ablato sterno & costis detegebatur pulmo totus inflatus, durus, valde elasticus; aër inter membranam pulmones investientem effusus multas diversæ magnitudinis bullas efformavit.

Nulla pressione aër per asperam arteriam expelli potuit; pulmo in frusta dissectus nequaquam collabebatur, & omnia frusta æque inflata & elastica permanferunt.

An aër ruptis bronchiorum finibus universale pulmonis emphysema produxit?

Pericardium aqua limpida, insipida valde distentum reperiēbatur; dexter cordis ventriculus, solito multo amplior, & ex una parte fere disruptus, multum polyposum & grumosum sanguinem continuit; in arteria pulmonali, præternaturaliter in saccum extensa, similis quoque sanguis erat.

Cor sinistrum, & arteria aorta naturalia prehensa sunt; venæ autem duræ matris & to-

tius cranii varicosæ & nigro grumoso sanguine infarctæ.

CADAVER TERTIUM.

Fœmina, 60. aliquot ann., ultimas fere vitæ horas agens in nostrum nosocomium translata est.

Faciem lividam, & corpus totum maculis subnigris & purpureis variegatum deprehendi.

Respiratio fuit frequens, parva, summe laboriosa; pulsus minimus, inæqualis, sæpe intermittens.

Tussicula continua vires prostravit, sputum paucum, ichorosum, nigrum, pessime foetens, os & fauces erosit.

Præ debilitate ægra vix unum alterumve verbum proferre potuit.

Ex signis omnibus manifestum erat, totam sanguinis massam in putridum abiisse, & pulmonem gangræna & sphacelo consumi.

Rogabat ægra, ne in summis suis miseriis cogeretur multa medicamenta assumere, utque solummodo pro faucium & pectoris ardore syrupus concederetur.

Paratus ei est ideo linctus ex syrup. diacod. mell. rosar. mucilagine seminum cydoniorum & pau-

paucis guttis spiritus falis acidi, ut inde fumeret, quantum placeret.

Assumta una alterave uncia hujus linctus ardor pectoris paululum remisit, & ægra per vices dormivit, id autem semper corpore in anteriora inclinato; alius enim qualiscumque situs inter summas anxietates suffocationem minabatur.

Reliqua vero symptomata manserunt æque mala, imo subinde pejora fiebant; etenim frequenter totum corpus sudor frigidus occupavit, & tunc in extremis evanuit pulsus, & mortis signa imminuerunt; attamen natura luctando vicit sæpius; & post aliquot suspiria rediit pulsus & calor,

Inter lethales has vicissitudines tertio, quo in nosocomio fuit, die obiit.

Omentum erat putredine penitus consumtum, ventriculus parvus, in substantia sua valde crassus, hepar solito majus; cætera in abdomine sana.

Pulmo crusta tenaci, crassa, fusca, glutinosa investiebatur; qua ablata apparuit totus niger, putridus, foetens; discissus dedit saniem foetidissimam; præterea per totam pulmonis substantiam tubercula numerosissima diversæ magni-

tudinis inveniebantur, quorum plurima arrosa, & pro magna parte ichore consumpta fuerunt.

An pulmonis scirrhi in cancros mutati sunt? Pericardium fuit totum nigrum: cordis ventriculi sanguinem dissolutum, & pauca tenuia, polyposa filamenta gerebant.

Massa sanguinea penitus dissoluta, acris & putrida in omnibus vasis reperta est.

CADAVER QUARTUM.

Vir quinquagenarius, a pluribus annis tussi molestissima vexatus & totus emaciatus, in thorace sinistro pondus molestum, & continuum dolorem obtusum conquerebatur; præterea admodum difficulter respiravit; sputa purulenta foetidissimo ichore mista egressit.

Vesperali calores vagos, & horripilationes sæpius repetentes habuit; noctes fuerunt anxie, vires quotidie imminuebantur, unde sensum vivere desiit.

In abdomine nil, notatu dignum, inventum est.

Pulmo autem dexter flaccidus, subniger & totus fere ulceribus exesus erat. Sinister in unum corpus rotundum, durum, scirrhosum concretus, & pleuræ firmiter adhæsit, in aquam projectus

jectus gravissimi instar lapidis celerrime fundum petiit; ex eo parte, qua pleuram adtigit, ad semi pollicis profunditatem perfecte cartilagineus fuit; facta incisione binæ, magnæ, callosæ fistulæ detegebantur, quarum una tres largos sinus egit, & altera duos; orificia harum fistularum cartilaginea in ramum majorem asperæ arteriæ hiarunt; in earum cavitatibus acerrima sanies latuit.

Dexter cordis ventriculus, in magnum aneurisma extensus, valde tenuis ac debilis fuit; columnæ carneæ capillum crassitie vix æquabant.

An hic difficilis fuisset cordis ruptura?

In eodem ventriculo hæsit polypus magnus, albus, tenax.

Nullæ cordis palpitaciones in hoc ægro observatæ fuerunt.

Pulsus semper parvus & inæqualis deprehensus est.

Sinister cordis ventriculus erat sanus.

CADAVER QUINTUM.

Fœmina, 52. ann., phthisi moritur.

Aperto thorace invenitur pulmo ubique adcretus, flaccidus & vomiceis innumeris repletus.

In abdomine erat omentum tenuissimum, semiputridum. Hepar naturalem figuram & magnitudinem habuit.

Verum in substantia sua septem, sesqui pollice latos, vere cartilagineos, & ex convexa in concavam hepatis partem penetrantes, cylindros gessit.

Cæterum totum hepar fuit sanum; ut & reliqua abdominis contenta.

CADAVER SEXTUM.

Vir, 34. ann., febris tertianæ vernalis paucos paroxysmos passus, ab empirico, dato ignoto remedio, febre liberatur.

Fugata febre incipit languere, amittit appetitum, & tandem gravitatem atque duritiem cum obtuso dolore in hypochondrio dextro conqueritur.

Post aliquot dies hypochondrium sinistrum quoque obtuse dolere incipit, & durus quoque tumor de die in diem mole increscens advertitur.

Datur igitur ab eodem empirico purgans, quod satis fortiter operatum est.

Binis, a dato purgante, diebus venter, scrotum pedesque intumuerunt.

Tu.

Tumor quotidie augebatur, atque per univ-
ersum corpus se se extendit: respiratio fiebat
anhelosa, cor, per vices palpitans, ægro diras
sæpe anxietates excitavit; pulsus erat intermit-
tens ac debilis; & præterea supervenit frequens
Leipothymia; vires omni momento minueban-
tur.

Æger pessimo hoc in statu fertur ad nosoco-
mium.

Periculosissima symptomata vetabant reme-
dia ad morbum debellandum necessaria.

Parabatur Iulapium vires refocillans, & le-
niter diureticum; verum vix bina adhuc cochlea-
ria assumsit, dum mors accessit.

In abdomine magna aquæ subrubellæ, tur-
bidæ, copia fluctuavit,

Hepar scirrhosum, innumeris granulis duris,
flavis, compactum erat.

Vesicula fellea vero continebat liquorem
albumini ovorum, quoad consistentiam, co-
lorem & saporem simillimum; pondus hepatis
erat trium lib. & unciaë unius.

Lien squamosus, tenax, mole magnus pon-
dere quoque tres libras habuit.

In cavitate pectoris fuerunt octo libræ aquæ
limpidissimæ, insipidæ.

CADAVER SEPTIMUM.

Vir sexagenarius ante 5. circiter annos cecidit in posteriora , & lumbis in lapidem impegit; dolorem, inde natum, non multum curavit, dolentique loco emplastrum applicuit; cætera reliquit naturæ.

Per plures dies dolorem ibi acute dolentem, & continuo pulsanter habuit; neminem de consilio rogavit, solo suo emplastro fretus; tandem dolor acutus remisit, & mansit quædam sensatio ingrata, continuo formicans, rodens & subinde urens.

Hanc sensationem vir, laboribus assuetus & pauper, flocci fecit; emplastrum abiecit, & sudore panem quæsit.

Elapso circiter medio anno oritur eodem in loco tumor ruber, non admodum dolens; huic emplastrum denuo adposuit, quo facto intra paucos dies tumor rumpebatur, & effluxit copiosus ichor foetidus cum multis ossium fragmentis.

Ab eo tempore, quo tumor est apertus, uxor curam gessit; & ab initio quotidie diligenter ichorem expressit, & dein emplastrum suum domesticum superimposuit.

Postea vero rem negligere cepit, & solummodo omni biduo, aut triduo maritum suum deligavit; ichor subinde copiosus prodiit, subinde admodum paucus.

Dolor tandem per totum dorsum in diversas partes se extendit, æger frequentes habuit horripilationes, & sæpius per diem in dorso magnum ardorem percepit.

Malum hoc modo tulit absque prudenti auxilio per 5. circiter annos, demum incidit in sudorem nocturnum & tabem.

Hac in miseria constitutus nosocomium adivit

Facto debito examine.

Optimus Chirurgus HAFNER, & ego ad lumborum vertebrae fistulam, copioso & foetido ichore manantem invenimus; æger fuit debilis, totus consumptus.

Symptomata lethalia omnem operationem chirurgicam prohibebant; factæ tamen sunt bis de die injectiones ex infuso herbarum vulnerariarum cum melle & pauca aloë.

Injectiones hæ nobis manifeste indicabant, fistulam per totum dorsum agere sinus; idem ex copia materiæ injectæ, & sensu ægri, & ex ad tactu inter injiciendum clare adparuit,

Pro medicamento dabantur pilulæ ex oliban. pulo. glycyrrh. & Balf. peruv. superbibendo infusum salv. agrimon. vig. aur. &c.

Præterea solo lacte & jusculis æger nutriebatur.

Alvus fuit admodum immorigera, & omni alterno die enemate provocari debuit; hoc si factum non est, tunc supprimebatur urina, & magno cum dolore inguinum & ventris supra Pubem apparuit tumor durus, subrotundus.

Educta dein alvo liberrime prodiit urina, & cessarunt dolores.

Id incommodi jam domi suæ habuit, & ideo omni tertio die tempore matutino infusum fol. fennæ bibit.

Per tres fere septimanas miser in vita conservabatur; primis octo diebus vires paululum augebantur, & mens fuit alacrior, postea vero quotidie omnia pejora fiebant, donec mortuus est.

Stylo exterius introducto fistulam fecuimus, & cunctis accurate consideratis, vidimus, inter omnes tum dorsi, tum lumborum musculos finis diversæ amplitudinis & figuræ esse; quidam infra scapulas penetrabant; unus circa quintam costam veram, a superiore numerando, in latere thoracis dextro perforavit muscululum intercostalem,
&

& inter costas & pleuram varios iterum sinus formavit, pleuram tamen non perfodit.

Contenta thoracis & abdominis fuerunt naturalia.

Solum intestinum rectum binis a suo principio digitis in parte dextra extendebatur in saccum membranaceum, intestino cœco haud absimilem. Saccus hicce durissimis scybalis plenus erat. Reliqua intestini recti portio ad anum usque inveniebatur valde crassa, fungosa, & adeo angusta, ut fœces compactæ nullo modo potuerint transire.

CADAVER OCTAVUM.

Fœmina ebria cadendo fronte in durum obstaculum impingit, & paulo post moritur.

Cadavere denudato, præter levem in fronte contusionem, & ventris præternaturalem molem nil deprehensum est.

Ablatis omnibus cranii integumentis, cranium integrum erat.

Remoto cranio inveniebatur ad lobos posteriores cerebri ingens copia sanguinis grumosi, extravasati; sed longe major quantitas similis sanguinis cerebellum totum compressit.

In thorace omnia fuerunt sana.

Aper-

Aperto abdomine, omentum bonum fuit, & ventriculus naturalis, dissectus autem liquidum continebat, quod ingratissimum acidum fermentationis gas spiravit.

Intestina tenuia aëre multum distendebantur, intestinum cœcum, inflatum & elasticum, tantam cavitatem habuit, ut duodecim libras aquæ facile receperit. valvula BAUHINI, abolita, nullum sui vestigium reliquit. Intestinum colon erat in chordam durissimam contractum usque ad eam partem, qua flexuram sigmoideam format, & in rectum abit.

Tota hæc flexura in præternaturale volumen extensa diametro spithamam superavit. Hepar sanum fuit.

Vesicula fellea $2\frac{1}{2}$. poll. ultra limbum hepatis prominuit, & in sua cavitate 250. calculos piso, mediocris magnitudinis, æquales recondidit.

CADAVER NONUM.

Fœmina, 49. ann., a tribus mensibus ventris hydrope affecta, nullum unquam levamen habuit, licet omnis generis remedia diuretica, purgantia &c. fuerint tentata, imo vires inde minuebantur, & venter magis increvit.

Con-

Conclufi igitur paracentefin abdominis inftituere; & hac ratione LX. lib. aquæ limpidaë, infipidaë, & inodoræ eduxi.

Rite peractis omnibus, & ventre debito modo compreffo, denuo remedia diuretica lenia, dein fortiora tentavi; verum omnia erant incaffum.

Alvus per 6. dies fponfe prodiit copiofa; feptimo die autem retinebatur, & venter paululum cepit turgere; dato tunc purgante multæ fœces, & copiofa aqua erupit; at vero ægra ne minimum levamen percepit, imo venter indies notabiliter intumuit; & vires reddebantur minores.

Medicamenta quæcunque, paulo fortius agentia, nocuerunt.

Quapropter, ne ægra nimio medicamentorum ufu perderetur, cura folummodo palliativa inftituenda fuit.

Quatuor a prima operatione feptimanis ventris tumor & reliqua fymptomata fecundam paracentefin poftularunt.

Aqua profluens erat priori copia & qualitate fimilis.

Ægra poft operationem nihil omnino mali conquæfta eft, imo fe ab onere liberatam gaudebat, & pulfus, qui erat antea parvus & inæqua

qualis, denuo bonus reddebatur; respiratio prius anxiosa fiebat libera; sputis multum gluten prodit, vires auctæ sunt.

Posthac iterum omnibus symptomatibus, quantum fieri potuit, remediis lenioribus occurrebatur. Nihilominus ventris moles denuo increvit, & post quinque septimanas ad tertiam operationem deveniendum fuit, qua sexaginta quatuor libræ aquæ insipidæ, limpidæ prodierunt; & ægra ingens levamen habuit.

Ter quatuordecim dies ægra sine ventris tumore in optimo statu permanfit; dein vero amisit appetitum, cepit languere, venter celerrime intumuit, pulsus factus est debilis & intermittens, respiratio anhelosa, suffocativa, extrema frigida. Ægram igitur morti proximam vidi, & quoniam a nullo medicamento inter lethalia hæc symptomata auxilium sperare licuit, decrevi quarta vice paracentesin instituere.

Quod optimo cum eventu factum est; etenim illico ab operatione, moribunda, denuo revixit, respiravit liberius, pulsus, antea minimus & intermittens, comparuit liber, fortis, æqualis.

Per binos dies cum omnium admiratione mens ægræ admodum alacris fuit, & vires bonæ

Verum

Verum paulo post inflabantur pedes , appa-
ruerunt maculae latae, lividae, supervenit in pede
sinistro gangraena, intra paucos dies mors se-
cuta est.

In abdomine reperiiebatur aqua turbida, fœ-
tida. Omentum tenuissimum, ad fundum ventri-
culi convolutum; intestina tenuia naturalia, co-
lon vero totum contractissimum.

Hepar magnitudine pugnum vix æquavit,
penitus siccum fuit, rotundum, grave, valde
durum & iners.

Vesicula fellea, tota exsiccata & rigida, in
sua cavitate calculum albicantem, figuram vesi-
culæ perfectæ, referentem, inclusit.

Systema igitur biliosum in hac foemina erat
inutile, nullum tamen unquam bilis vestigium in
oculis, facie, aut alia corporis parte observa-
tum est.

Nec olim ictero aut alio morbo laboravit;
quod ejus cognati post mortem testabantur.

Omnia reliqua abdominis & thoracis con-
tenta sana & naturali inventa sunt.

CADAVER DECIMUM.

Puer decennis ex febre acuta restitutus & sa-
nus, eo die, quo nosocomium relinquere,
I &

& suos parentes denuo voluit adire, subito languit, summa cum anxietate respiravit, continua tussicula sicca, & enormi siti vexatus est; oculi facti sunt concavi, tristes; genæ, & oris labia livere ceperunt; extrema mox gelida, mox urentia deprehensa sunt. Pulsus fuit ilico debilis & intermittens; æger tamen mente omnino præfens nulla in parte dolorem conquerebatur. Verum præ anxietate vix unum alterumve verbum poferre potuit, venter nec tumuit, nec adtactu durus aut dolens videbatur.

Hinc fas erat concludere, malum in solo pectore, & maxime circa partes vitales hæerere, manu pectori admota percipiebatur cor celerimo tremulo motu agitari, nunquam autem debito modo contrahi, aut palpitare.

Respiratio pessima, vires penitus prostratæ, pulsus debilissimus, & alia lethalia signa primo statim die spem omnem curationis demebant.

Nihilominus tamen ea, quæ ratio & ars suaserunt, sedulo applicata & exhibita sunt.

Verum, his non obstantibus, malum semper increvit, tertio die æger factus est stertorosus, facies cadaverosa, extrema frigida.

Pulsus vix amplius percipi potuit; respiratio erat rara, minima: expirantis halitus deterime foetuit; tandem totum corpus occupavit
sudor

sudor frigidus, & adeo tenax, ut tangentis digitos, & lecti linteamina moribundi orpusculo adglutinarit; & eodem die inter anxias luctationes miser obiit.

Aperto thorace, lobus superior tam dextri quam sinistri pulmonis totus niger, & in liquamen nigrum foetidumque corruptus reperiiebatur.

Reliqui lobi sani erant, exterius autem crusta flava, densa, & $\frac{1}{3}$. poll. crassa investiebantur, atque pleuræ & diaphragmati mediante hac crusta adhæserunt.

Dissecto pericardio, cor in sacco coriaceo, flavo, tenaci, semi pollicem crasso, exterius hirsuto, piloso, interius glabro, latuit, in utroque cordis ventriculo magni polypi fuerunt; cæteroque totum cor sanum fuit.

In abdomine erat omentum admodum breve, & tenuissimum; intestina omnia naturalia & sana.

His autem quasi superfusa incubuit copiosissima materies tenax, crustosa, similis ei, quæ pulmones investivit.

CADAVER UNDECIMUM

Vir, 36. ann., ex quartana, ab empirico subito suppressa, fit asciticus.

Sumptis dein, tam a medicis, quam vetulis & empiricis, diversissimis remediis, nullum unquam levamen expertus est.

Morti tandem adpropinquans ad nosocomium deportatur.

Pulsus inæqualis, parvus, respiratio sublimis, anxia, sitis magna, vires prostratæ, venter valde tumidus, durus, &c. curam impossibilem ilico præfagiebant; unde palliative agendum fuit.

Post binos dies ægro paracentesis proponebatur; verum eam sibi fieri recusavit.

Hinc paucos post dies inter medias aquas sitibundus suffocatus est.

Facta in cadavere paracentesi, aqua copiosissima, subflava, infulsa, profluxit.

Dissectis integumentis, inveniebatur omentum fundo ventriculi adpressum & tenuissimum.

Hepar scirrhum, magnum, pondere $11\frac{3}{4}$ libras civiles habuit. Lien durus & cæruleus 5. libras civiles ponderavit.

Intestina omnia naturalia erant, solum colon in chordam contractum repertum est.

CADAVER DUODECIMUM

Fœmina, 40. aliquot annor., longo jam tempore duritiem & tumorem gravantem in hypo-

hypochondrio dextro, & in epigastrio advertit, & quoniam magnum inde incommodum non habuit, nullum auxilium quæsit.

Postea vero febre quotidiana prehensa nostrum nosocomium adiit.

Decoctum resolventissimum, quod febris nimium impetum infringeret, & naturæ conamen in solvendis his tumoribus (si eos resolvere foret possibile) adjuvaret, copiose ingerebatur.

Plures paroxysmos facile tulit, & febris mitior fuit.

Contigit tamen, ut alio die tempore paroxysmi in loco tumido & indurato epigastrii dolor valde acutus fuerit ortus, unde vires illico prosternebantur, supervenit frequens vomitus biliosus, sitis magna, pulsus celerrimus, parvus.

Dolor levissimo adtactu fiebat longe intensior; pessima igitur inflammationis signa sese manifestarunt.

Venæ sectio ob summam virium debilitatem celebrari non potuit. Externe cataplasmata emollientissima adplicata sunt. Pro usu interno emulsum cum paucis nitro, edulcoratum syrupo diacod:, exhibebatur.

Vomitus inde minus frequens fuit, & ægra poterat juscula, & infusa diluentia sine vomitu assumere; imo sequebatur somnus unius horæ.

Verum vires nullo modo reficiebantur; nulla mutatio, quæ vel minimam spem adtulisset, observata est; e contrario accessit anxietas, respiratio sublimis, livor labium, faciei pallor, extremorum frigus lethale; pulsus tangebatur minimus, inæqualis, frequenter intermittens, denique ad finem diei secundæ, remittente dolore, omnia signa gangrænam præsentem clamabant; & obiit ægra nocte insequente.

Omentum deprehendebatur totum steatomatosum, una spithama latum, quatuor poll: longum, & quinque poll: crassum: ex anteriore parte erat sphacelo arrosus, pondere quinque libras habuit.

Pancreas, quoque steatomatosum, pondere libras duas paululum excessit.

Hepatis lobus dexter fere naturalis fuit; sinister autem erat colore albus, steatomatosus, solito triplo major.

Vesicula fellea materie steatomotosa penitus involuta 130. calculos cavitati suæ inclusos gessit.

Lien totus inflammatus & semiputridus fuit.

Ex intestinis & mesenterio innumera corpora rotunda, steatomotosa, nuces juglandes magnitudide æquantia, extuberarunt.

Mesocolon erat valde magnum, & totum steatomotofum.

CADAVER DECIMUM TERTIUM.

Homini. 27. ann. ex pleuritide empyematico, & adeo jam a sudore nocturno emaciato, ut capilli ceperint defluere, in summo suffocationis metu paracentesis thoracis me suadente a peritissimo mei nosocomii chirurgo HAFNER instituitur, educunturque puris subfoetidi, attamen sat bene colorati, lib. X.

Educto puri suffocationis metus disparuit ilico; verum æger fuit admodum debilis, extrema frigida, pulsus exilis; sequebatur animi deliquium.

Vino bono austriaco, repetitis vicibus cochleatim exhibito, & jusculis vires denuo revocare conabamur; quod effectum non caruit; etenim sensim increvit pulsus, & calor naturalis rediit.

Postea dato paregorico ægrum ad somnum composuimus.

Lateri vulnerato incumbenti & dormienti multum puris & sanguinis ex vulnere effluxit.

Nox tota hac ratione tranquilla fuit.

Mane æger bene habuit, pulsus fuit liber, sat fortis, respiratio multum emendata; fitis mediocris, tussis vero molestissima, & non nisi opio moderanda.

In cavitatem thoracis per vulnus mane & vesperi tenui syringa decoctum hordei cum melle & Bals: peruv: nigro, vitello ovi soluto injectum est.

Prodiere semper injectiones citra ægri incommodum, mixtæ materia purulenta & sanguine.

Altera a facta paracentesi vespera æger conquerebatur, quod lateri dextro (id est lateri, operatione vulnerato) præ anxietate & suffocationis metu incumbere non possit, quodque in latere sinistro (quod ante operationem erat impossibile) longe tranquillius dormiat.

Symptoma hoc novum ilico nobis triste & suspectum videbatur.

Noctem denuo opiatâ quietam reddidimus.

Mane æger sat lætus erat, pulsum bonum habuit; sedenti respiratio fuit facilis, sed in dextrum latus decumbenti revertebantur priores molestiæ & anxietates.

Nihilominus tamen ea, quæ ad ulcus pleuræ purificandum, atque sensim consolidandum erant necessaria, sedulo continuabatur.

Quarto ab operatione die, factus injectionibus, observavimus puris copiam imminui, & simul ex vulnere frustra membranacea prodire.

Res cum ulcere & vulnere cessit optime.

De die ægrum diæta leniter nutriente, infusis vulnerariis, emulso paregorico, & linctu pectus, a tussi sicca defatigatum, humectante, conservare, & reficere sumus conati.

Noctes vero paregoricis, & opietatis quietas reddere jam non amplius fuit possibile; etenim quamvis æger tranquille cepit dormire, paulo post tamen de repente evigilavit totus anxius, fere suffocatus, & dirum cordis tremorem conquerens.

Ex pessimis signis clare patebat, in cavitate thoracis sinistra hæerere quoque humorem effusum.

Proponebatur ideo viribus paululum refectis, sexto ab operatione die, paracentesis lateris sinistri, verum æger mori maluit, quem dubiam operationem subire, hac ex parte igitur facto suo relictus est.

Ulceri vero & vulneri pro viribus succurrebatur.

Nono die per vulnus in thoracis cavitatem injiciendo advertebatur, pulmonem loco, prius exulcerato, sensim adcrefcere.

Æger per diem extra lectum in sedili quiescens, aut lateri sinistro incumbens belle se habuit, appetiit, non sitiuit, vires longe majores sensit; verumtamen pulsus subinde inæqualis & intermittens fuit, respiratio solito difficilior, tussis frequens, sicca.

Noctes fuerunt semper anxie, turbatae, suffocationem minitantes; præterea sudor copiosus nocturnus ægrum debilitavit; verum sudori huic saturatum salviæ infusum brevi limites posuit.

Undecimo ab operatione die consolidato fere ulcere jam de sanando vulnere cogitavimus.

Toto undecimo die æger lætus fuit, & nil omnino conquestus est; hora octava vespertina hilari mente sese ad somnum composuit, & placide cepit dormire.

Verum post aliquot minuta subito evigilavit, violente corpus erexit, ore aperto & facie tumida, livida, aërem quæsit, tandem extremis frigit, & anxius cessavit vivere.

Caute aperto thorace invenimus cavitationem sinistram aqua limpida penitus repletam, distentam; pulmonis sinistri autem loco vidimus corpus rotundum, durum, colore cæruleum, magnitudine pugnum virilem vix adæquans; difficillimum hoc corpus penitus exsuccum, tenax & coriaceum fuit.

In

In cavitate dextra reperiēbatur pulmo hinc inde leviter accretus, cæteroquin vero integer & sanus.

Plaga ulceris, quæ spithamam fere longa, & lata erat, tenuissima subrubella membranula obducta videbatur, exceptis iis locis, ubi pulmo adhæsit.

Pericardium quoque aqua limpidissima plenum, & solito longe majus inventum est.

Cor autem sanum in suis cavitatibus nec sanguinem nec polypos habuit.

Ventriculi cerebri præternaturalem quoque lymphæ copiam continebant.

Si nullum vitium in thorace sinistro latuisset, hicce æger certo certius paracentesi fuisset salvatus.

In aliis tamen binis ægris, facta hac operatione, longe feliciores fuimus: uni idem chirurgus HAFNER magnam boni puris copiam eduxit, & intra sedecim dies eum integre restituit.

In altero autem ægro longiore tempore opus habuimus; etenim erat is totus emaciatus, & humores erant acres, scorbutici.

Pus operatione prodiit foetidum, valde copiosum; costa ultima vera lateris dextri, penitus cariōsa, abiit in numerosa fragmenta, & sen-

ſenſim totum ejus corpus, relictis ſolummodo extremis, excidit.

Vulneri, arte chirurgica factò, ſeſe pulmo magna vi intruſit, qui colore niger & omnino gangrænoſus fuit.

Diuturno tamen uſu conſervæ N. 7. & lacte, & ſero lactis copioſe hauſto, magna pulmonis fruſta ſeparata ſunt, injectionibus & remediis chirurgicis vulnus rite conſolidatum fuit, & intra quatuor menſes æger (quod nobis magno ſolatio fuit) vires & ſanitatē recuperavit.

CADAVER DECIMUM QUARTUM.

Fœmina quadragenaria biennio abhinc, onus ex tergo geſtans, cecidit in anteriora, & ab eo momento ſæpius cordis palpitaciones, atque dolorem: in anteriore & poſteriore parte thoracis ſiniſtri pulſantem, advertit, neque onus ullum amplius portare, neque ſcalas citra ſummam anxietatem & cordis palpitationem aſcendere potuit.

Dum cor palpitabat, ſentiebatur ſimul in hypochondrio ſiniſtro & circa 4. 5. 6. coſtas, ab inferioribus numerando, in eodem latere duobus aut tribus digitis a ſpina dorſi pulſatio ingrata, dolens & thoracem anguſtans.

His

His in circumstantiis , ægra binis vicibus sibi sanguinem e vena misit, & unico purgante primas vias exoneravit; cætera reliquit naturæ. post unam alteramve septimanam accessit tussicula sicca.

Elapso tandem integro anno eum ad locum, ubi in parte posteriori thoracis pulsatio percipiebatur, adparuit tuberculum mole, quod pulsando pulsui arteriæ & cordis palpitationi perfecte respondit, tuncque ad omnes tempestatum vicissitudines majores dolores, & anxietates oriebantur.

Diversissima remedia, dein exhibita, nullum levamen adtulerunt, imo malum in dies increvit adeo, ut misera ad nullum amplius munus apta, nostrum nosocomium debuerit adire.

Tumorem ex posteriore parte thoracis pulsantem ovo gallinaceo paulo majorem tunc deprehendimus, atque ex omnibus rite perpenfis aneurisma esse conclusimus.

Ægra appetitum bonum semper habuit, neque ab ingestis multumangebatur; tussis sputa purulenta, foetida rejecit.

Toto die pulsus sat æqualis & liber fuit; neque unquam intermisit; omni autem vespera accessit febris, calor, anxietas & tussis longe violentior, sicca; unde noctes fuerunt inquietæ;

tæ; atque præterea ægra sudore nocturno copioso, ingrate olente multum defatigata est.

Pulsus fuit subinde nimium fortis, plenus, celer, & palpitationes atque anxietates adauxit, unde venæ sectionibus & remediis saponaceis, nitrosis, subacidis compesci debuit.

Sputa oxymelle simplici, scillitico, stib. diaph. non abl. &c. incisa, & educta sunt.

Dum noctes fuerunt insomnes, aut dum nimix cordis palpitationes ægram vehementer divexarunt, tunc opium exhibitum magnum semper levamen adtulit; attamen opii dosis sensim multum augeri debuit.

Quandoque per plures dies nullæ omnino cordis palpitationes advertiebantur, & tunc tumor aneurismaticus longe minor & mollior fuit; postea vero priores calamitates citra manifestam causam subito magna cum violentia rediere, & mox tumor iterum increvit.

Hæ tamen vicissitudines minus lethales fuissent, si vires febre vespertina, & sudore nocturno non fuissent consumptæ; unde ægra sputum amplius proferre non potuit, & anxie suffocata est.

Octo diebus ante mortem cordis palpitationes penitus cessarunt, & tumor aneurismaticus fere totus disparuit, neque amplius pulsavit;
ita

ita quidem: ut ii, qui ægram antehac non viderunt, nullo modo crediderint latere aneurisma.

In pulsu nulla unquam intermissio observata fuit.

Aperto thorace vidimus pulmonem crassa, gelatinosa crusta circumdatum; præterea in ipsa substantia numerosæ vomicæ, & multa ulcera reperta sunt.

Aspera arteria pure crassa, tenaci plena fuit; & pericardium aqua multum distendebatur;

Cor in utroque ventriculo magnos polypos habuit.

Arteria aorta a suo ex corde principio usque ad finem curvaturæ erat præternaturaliter dilatata, & valde aneurismatica, dein vero descendens circa 4. 5. 6. costas lateris sinistri; ab inferioribus numerando, abiit in saccum magnum, costis & partibus vicinis adhærentem.

Saccus hic intra 4. & 5. costam penetravit, & exterius in dorso tumorem, vivente ægra pulsantem, effecit.

Costa quinta inveniebatur penitus diffracta, costæ autem vicinæ, ut & vertebræ cariosæ, & saccus aneurismaticus grumoso & polyposo sanguine infarctus.

Supra hunc saccum arteria aorta binis in locis per totum circulum perfecte cartilaginosa fuit.

CADAVER DECIMUM QUINTUM.

Fœmina, 39. annorum, hydrope ventris, tussis sicca, frequenti, & magna pectoris anxietate affecta nosocomium ingreditur.

Enormis ventris moles, & respiratio inde suffocativa paracentesin ilico exigebant; qua facta, 60. libræ aquæ subrubellæ, glutinosæ effluxerunt.

Imminuta ventris mole, respiratio fuit facilior, pulsus liberior; sed mansit tussicula sicca, frequens, & accessit id incommodi (quod ante operationem non observabatur) quod nimirum in latus sinistrum citra suffocationis metum decumbere non potuerit.

Signis & circumstantiis rite examinatis, nil suppurati in pectore se manifestavit; unde aqua effusa conjiciebatur, quoniam obscuræ fluctuationis signa simul aderant.

Timor ægræ, & vires (licet post abdominis perforationem paulisper increverint) adhuc debiles non admisere pectoris paracentesin.

Abdomen per 14, dies mansit parvum, naturale; verum duri & inæquales tumores tam in epigastrio, quam in hypogastrio dextro advertebantur.

Re-

Remedia solventissima & emollientia, alvum & urinam leniter moventia, tunc sedulo data sunt, quæ quidem circa pectus levamen attulere, & auxerunt vires; nihilominus tamen venter sensim iterum tumere cepit.

Fortiora diuretica tunc in usum vocata non moverunt urinam, & majores denuo pectoris anxietates excitarunt.

Pulv. cornach. omni tertio die ad dr. i. datus cum euphoria aliquoties movit alvum; reliqua autem purgantia vel vires prostraverunt. vel præter anxietates fuerunt nihil.

Hac methodo ægra per binos menses conservata fuit, dein vero ingruente tempore pluvioso derepente mortua est.

In abdominis cavitate magna effusi seri copia fluctuavit.

Hepar fuit totum scirrhosum, pars ejusdem sinistra, ad fundum ventriculi in farciminofum tumorem extensa, pergebat usque ad lienem & cum eo in unum continuum concrevit.

Lien, ventriculus, & intestina fuerunt sana; solum colon contractum reperiiebatur.

Ovarium dextrum duos magnos rotundos tumores, materie purulenta plenos, efformavit; uterus & ovarium sinistrum in naturali statu fuerunt.

Pectoris cavitas dextra fuit aqua limpida impleta, sinistra vacua; pulmo sinister sanissimus; Dexter quoque sanus & in lobos suos rite divisus, sed mole & figura simillimus pulm^oni infantis unius anni.

CADAVER DECIMUM SEXTUM.

Homo, 49. ann., mense octob. 1758. ascite, & pessima anasarca laborans solo vino scilitico N°. 23. curatus est; ita quidem, ut tumor omnis disparuerit, redierintque vires; sed ad fundum ventriculi mansit quædam dūrities immobilis, ad quam dispellendam remedia maxime solventia sunt adhibita.

Verum æger, multarum prolium pater, quoniam ab hac duritie nullum incommodum sensit, & vires satis bonas habuit, renuebat amplius in nosocomio manere.

Domi suæ lucrando pani intentus medicamenta neglexit, quo factum est, ut post paucas septimanas prior morbus ceperit reverti.

His in miseriis denuo nosocomium repetiit.

Datum vinum scilliticum non profuit; purgantia debilitarunt vires, & licet magnam liquidi copiam eduxerint, ventris tamen molem

non

non mutarunt ; sed , quod pejus erat , eam quandoque adauxerunt.

Urina nullo remedio moveri potuit ; imo quo fortius diureticum est exhibitum , eo minor urinæ copia profluxit , & orta est stranguria.

Unde paracentesis institui debuit , qua LXXX. lib. aquæ crassæ , rubræ , prodierunt.

Evacuato ventre , tangebatur in epigastrio tumor durus longe major , quam post curatum hydropem mense octobri.

Externe tunc apposita sunt fomenta emmollientia , discutientia ; interne datum est vinum scilliticum cum sale polychresto , terra foliata tartari , &c. verum sine effectū.

Intra paucos dies venter iterum tumere videbatur ; æger tamen appetiit ; remedia purgantia vires diminuerunt citra ullum levamen.

Solventia & fortia diuretica optatum finem quoque non adtigere.

Quarto a prima operatione septimana ventris moles , & anxia respiratio alteram paracentesin postulabant.

Aquæ eductæ copia erat æque magna , ac in prima operatione.

Tentata posthac diversissima remedia solventia , diuretica , purgantia ægrum nullo modo allevaverunt , & produxerunt anxietates.

Solum vinum N°. 34. movendo alvum, & urinam paulo copiosius pellendo, ægro maxime conduxit.

Nihilominus tamen post quatuor circiter septimanas ad tertiam paracentesin deveniendum erat, idque in eodem ægro, interposito semper temporis spatio quatuor circiter septimanarum, octo vicibus fieri debuit. Post quamlibet paracentesin advertebatur durities volumine multo major, atque sensim infra umbilicum se extendit.

Æger stare non potuit ob ingratum hujus duritiei pondus, & inde supervenientes dolores, anxietates, animi deliquia.

Appetitus mansit semper bonus, vires tamen fuerunt mediocres, sitis subinde pauca, subinde magna, subinde vero nulla observabatur; corpus sensim emaciatum est.

Post septimam paracentesim æger per 14. dies citra notabilem ventris intumescuntiam bene se habuit; dein vero venter longe citius increvit, & accessit horror, febrisque vespertina, & tussis, & sudor nocturnus, vires evanuerunt, & appetitus; atque ideo octavam paracentesim non amplius instituere licuisset, nisi suffocatio, omni momento ex enormi ventris mole & anxietate timenda, palliativum, anceps, & audax remedium postulasset.

Hac

Hac operatione 100. libræ aquæ turbidæ prodierunt, & æger illico melius habuit, longe liberius respiravit, appetiit denuo; fiti autem magna & continua posthac vexatus est.

Vesperī semper rediit febris cum tussi molesta & sudore defatigante; unde æger totus depastus decimo ab octava paracentesi die ex virium defectu obiit.

Ablatis prudenter ventris integumentis reperi-
tum est omentum ad pelvim usque extensum for-
mans crassum, tenacem, membranaceum saccum,
cujus pars anterior undequaque peritonæo firmis-
sime adhæsit, posterior hinc inde cum intesti-
nis concrevit.

Intestina fuerunt penitus compressa, con-
tracta.

In cavitate abdominis nulla aqua fuit.

Disciso sacco effluxit aqua copiosa, rubra,
foetida; dein in eodem sacco tumor steato-
matosus, figuræ irregularis, & 22. libras ci-
viles ponderans, latuit.

Renes erant adplanati, pallidi.

Hæpar sanum; lien & ventriculus naturales;
pulmones compressi, flaccidi.

In utroque thoracis cavo multum serum
deprehensum est.

CADAVER DECIMUM SEPTIMUM.

Fœmina, a tribus septimanis pessimo ictero affecta, tandem moribunda fertur in nosocomium, & spatio unius horæ moritur.

Non tantum cutis totius corporis profunde flava erat, sed & ungues, oculi, oris labia, palatum, & lingua eodem colore tincta conspiciantur.

Sectione anatomica nulla pars membranacea, nulla vena aut arteria, nullum in quacunque cavitate latitans viscus detectum est, quod non fuisset croceo colore tinctum. Ipsum cor; corticalis cerebri substantia, & serum, in cavitatibus cerebri repertum, eundem colorem habuerunt.

Cartilagines & omnia ossa, tam in superficie externa, quam in ipso meditullio flava fuerunt.

Sanguis erat dissolutus, fuscus.

In hepate & vesicula fellea præter colorem præternaturalem nil accusari potuit, in ductu autem cystico calculus inæqualis, valde durus, scrupulum unum pondere paululum excedens, adeo pertinaciter impactus hæsit, ut nulla vi antrosum, postrosumve premi potuerit; sectione de-

debebat extricari. In cavitate vesiculæ felleæ fuit pauca bilis, eaque lenta, granulosa.

Tantillus igitur calculus tot calamitatum & mortis causa?

CADACER DECIMUM OCTAVUM.

Fœmina, 36. annorum, dum nosocomium intravit, debilis fuit, sputa foetida, purulenta rejecit; noctu febre depascente, & copioso, foetidoque sudore defatigata est.

Ventrem tunc inveni tumidum, aqua plenum; in regione umbilici tangebatur moles magna, rotunda, subdura; in epigastrio latuit corpus durum, elasticum, quod intropressum resiliendo strepitum excitavit.

Ægra ab omnibus cibis abhorruit; si bina ternave alimenti cochlearia ei ingesta sunt, anxiosa facta est, & sensim molesto vomitu plurimam partem reddidit.

Pulsus fuit valde debilis, inæqualis, & totum corpus maculis lividis, scorbuticis variegatum.

Alvus immorigera enematibus nullo modo promoveri potuit; etenim ea vix injecta mox prodierunt iterum, & magnos ægræ dolores excitavere.

Pessima symptomata ilico edocebant: vitam hujus ægræ plurimum periclitari.

Ut tamen ex arte negligeretur nihil, utque pulmoni, ventri tumido, & dispositioni scorbuticæ paulisper iretur obviam, præscripsi sequens remedium:

℞. Pulv. rad. jalap.

sal. polychr. aa dr. j

conserv. nast. aq.

oxymell. scillit. aa unc. ij.

M

S. sumat ægra omni trihorio parvum cochleare, & superbibat tria cochlearia jusculi vitulini.

Ægra hoc medicamentum, & jusculum retinuit, & magnum inde levamen advertit: nam sputa ilico fuerunt facilia, & tanta urinæ copia profluxit, ut intra binos dies venter ac aqua penitus liber fuerit.

Alvus autem admodum pauca, eaque glutinosa & multum foetida educta est.

Reliqua in priori statu permanserunt.

Nihilominus vis vitæ sensim desit, & ægra succubuit.

Pulmonem deprehendimus totum corruptum & plenum foetidissimis ulceribus.

In medio abdomine hæserunt intestina tam tenuia, quam crassa in unum globum coalita,
ma-

maculis livescentibus, & purpureis unde quaque variegata, semiputrida.

Ventriculus, mole parvus, & in parte convexa omnino cartilagineus, in parte concava verum lardum, duos pollices crassum, gessit; cavitas vix ovum gallinaceum recepit.

Hæpar magnum fuit, lien colore cæruleus; renes parvi, tenues, pallidi.

Sanguis autem hujus cadaveris erat dissolutus & valde acer; etenim præstantissimus nosocomii civici chirurgus FERDINANDUS LEBER (quo omnibus in rebus familiarissime utor) huic sectioni interfuit, & secando sibi digitum læsit; mox summum ardorem percepit, & vulnusculum brevi abiit in ulcus, quod per plures menses acri ichore manavit, & nullis fere medicamentis obedivit.

CADAVER DECIMUM NONUM.

Vir, triginta aliquot annorum, a longo tempore sputa copiosa, purulenta egressit, & sensim emaciatus vires amisit.

Præterea conquestus est, quod in latere sinistro citra summam anxietatem & suffocationis metum decumbere non possit.

Medicamenta quæcunque ex arte indicata & exhibita parum juverunt, æger igitur mortuus est.

Sectione anatomica detegebatur in cavitate thoracis dextra faccus tenuis, pellucidus, membranaceus, pulmone incumbens, & fundo suo cohærens cum pleura.

Huic sacco libræ octo aquæ subflavæ, insipidæ, includebantur.

Brochia asperæ arteriæ plena erant materie purulenta.

CADAVER VIGESIMUM.

Fœmina, 28. annorum, a multis annis id incommodi habuit, quod fere quotidie una alterave a prandio hora magnam alimentorum partem, & multum gluten evomuerit.

Remedia exhibita vomitum quandoque per unam, quandoque per binas & plures septimanas inhibuerunt; dein autem idem malum denovo rediit.

Tandem vomitus longe frequentior factus est, & ægra fere omnia ingesta subinde cruda, subinde semicocta ejecit; unde cœpit languere, & emaciari.

Enemata injecta præter paucum gluten eduxerunt nihil, & ægræ vires diminuerunt.

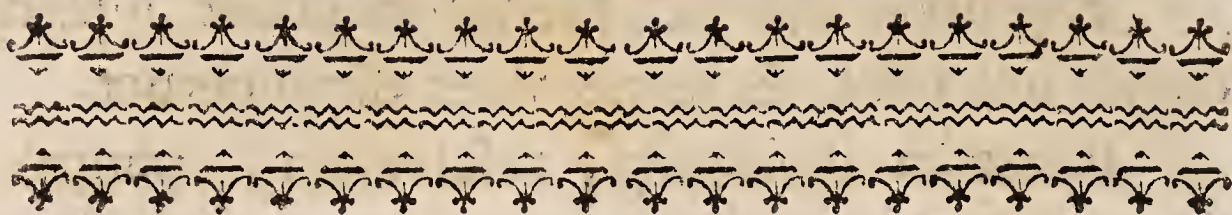
Remedia incidentia, resolventia, purgantia auxerunt vomitum; paregorica produxere anxietates.

Ægra nullibi doluit; nec adtactu externo quid duri percipi potuit.

Demum misera contabuit, & cessit fato.

Viscera omnia naturalia & sana reperta sunt; solus pylorus erat valde crassus & perfecte cartilagineus; ductus e ventriculo ad duodenum fuit adeo angustus, ut tenuissimus ferreus stylus vix potuerit transprimi.

FORMULÆ

IN NOSOCOMIO USITATÆ.

1) R̄. **C**laret. fact. ex conserv. fl. cord. lib. j.
 Syrup. diacod. unc. i. β.
 Spirit. sulph. per camp. q. s. ad grat.

M. S. *Sumat æger omni trihorio duo cochlearia.*

2) R̄. Pulv. rad. torment.

— cort. peruv.

— lap. cancr. aa. dr. j.

Theriac. Andromach. dr. j. β.

Syrup. diacod. unc. j.

M. S. *Sumat æger quinquies de die parvum cochleare.*

3) R̄. pulv. rad. helen. dr. j.

— cort. peruv. dr. ij.

conserv. menth. unc. ilj.

syrup. menth. unc. j. β.

M. S. *Omni trihorio sumat æger drachmam unam.*

4) R̄.

4) Sal. polychr. dr. j.

conserv. nast. aq. unc. v.

M. S. *Sumat æger ter de die unc. β.*

5) R. Sal. polychr.

pulv. rad. jalap. aa. dr. j.

conserv. nast. aq. unc. iv.

syrup. fumar. unc. j.

M. S. *Ufus ut prioris.*

6) R. Stib. diaph. n. abl. dr. j. β.

kerm. mineral. gr. xv.

m. f. pul. subtilissimus, cui

exacte miscendo adde

conserv. nast. aq.

— cochlear. aa. unc. ij. β.

M. S. *Sumat æger omni bihorio parvum cochleare,*

Conservæ antiscorbuticæ debent esse succulentæ & acres. Sunt pharmacopæi, qui has herbas multum contundunt, liquidum abjiciunt, & mera scleta inertia & inutilia conservant. Magnam Laudem debeo *expertissimo ac vigilantissimo Domino Adamo Offermanns* chemico & pharmacopæo ad. S. spiritum, qui non tantum has conservas, sed & reliqua medicamenta, summa cum diligentia & attentione pro ægris mei nosocomii curavit parari.

- 7) R̄. Sal. polychr. dr. j. β.
cort. peruv. unc. β.
conserv. nast. aq. unc. iv.
syrop. card. bened. unc. j. β.

M. S. *Absumatur tempore apyrexiae.*

- 8) R̄. Camph. gr. xv.
sem. melon. unc. iij.
f. c. aq. hort. emuls.
colat. lib. j. β.

adde:

syrop. papav. alb. unc. j. β.

M. S. *exhibeantur omni trihorio unciae binæ.*

- 9) Stib. diaph. n. abl. dr. j. β.
oxymell. scillit. unc. ij.
aq. fænic. unc. viij.

M. S. *sumatur omni hora cochleare unum.*

- 10) R̄. Sal. polychr. dr. β.
syrop. rub. id. unc. ij.
rob. ribes. unc. j. β.
acet. vin. unc. j.
vin. bon, austr. unc. ij.
decoct. hord. lib. ij.

M. S. *sumat æger quater de die unc. iij.*

- 11) R̄. Sapon. venet. unc. β.
solv. in aq. fumar. lib. j.
dein adde

syrop.

syrop. fumar. unc. ij.

rhei elect. dr. j. β.

M. S. *dentur omni bihorio duo cochlearia.*

12) R. Spirit. sal. ammon. dr. j.

acet. rut. q. s. ut fiat perfecta saturatio,

aq. ruth. unc. iij.

Syrup. gran. kerm. unc. j.

M. S. *sumatur omni bihorio cochleare unum.*

13) R. terr. fol. tart. dr. ij.

oxymell. scillit. unc. vi.

aq. fænic.

— petrosel.

— bacc. junip.

— gramin. aa. unc. iv.

M. S. *sumantur omni trihorio binæ uncia.*

14. R. Camph. gr. xx.

mucilag. gum. tragac. dr. ij.

mistis & in mort. vitr. diu tritis.

adde miscendo

syrop. fl. thæad. unc. j. β.

aq. fl. samb. lib. j.

nitr, antimon. dr. β.

S. *sumatur omni bihorio cochlear unum.*

Camphoræ quantitas potest pro ratione augeri vel minui. Camphora cum mucilagine bene conquassata nunquam supernatat, & partem suæ graveolentiæ amittit. Si quædam guttulæ liq. anod. mi-

neral. addantur, tunc grata redditur mistura. Fortius adhuc ligatur camphora, si aliquamdiu cum æquali copia gum. traga. in mort. vitr. teritur, et dein terendo solvitur mucilagine.

- 15) R̄. gum. ammon. acet. scillit. solut. dr. ij.
oxymell. scillit. unc. ij.
aq. majoran.
— hyssop. aa. unc. iij.

M. S. sumantur omni trihorio duo cochlearia.

- 16) R̄. Cort. peruv. unc. j.
syrup. fl. chamom. unc. ij.
aq. fl. chamom. lib. j.
vin. bon. austr. unc. j. β.

M. S. sumatur omni hora cochlear unum.

- 17) R̄. Sal. polychr. dr. β.
— ammon. scrup. j.
Syrup. fl. chamom. unc. j.
aq. fl. chamom. unc. viij.
tinct. cort. peruv. dr. ij.

M. S. absumatur tempore apyrexiae.

- 18) R̄. Syrup. diacod. unc. j.
aq. fl. rhæad. unc. viij.
tinct. terr. catech. dr. j. β.
laud. liq. fydenh. gtt. xx.

M. S. sumatar omni hora vel omni semi hora cochlear unum.

19) R̄.

19) R. Sem. melon. unc. iij.

— cydon. unc. β.

f. c. aq. hord. emuls.

colat. lib. j. β.

adde

bol. armen. unc. j.

syrop. diacod. unc. ij.

M. S. *sumantur omni hora duo cochlearia.*

20) R. fol. falv. m. ij.

consciss. infund. f. q. aq. ferv.

per $\frac{1}{2}$ hor. colat. lib. j.

adde

syrop. falv. unc. ij.

M. S. *sumatur mane & vesperi pars dimidia calide.*

21) R. Rad. gent. dr. ij.

— helen. dr. j. β.

sal. absinth.

— polychr. aa. dr. j.

m. f. pulv.

S. *sumatur quater de die dr. β.*

22) R. pulv rad. helen. dr. j.

— — jalap. dr. ij.

sal. ammon. dr. j. β.

conserv. nast. aq. unc. v.

syrop. de spin. cerv. unc. j. β.

m. S. *detur omni bihorio. dr. j.*

23) R. scill. recent. dr. vi,
pulv. cort. cinnamom.
— — winteran. aa. unc. β.
— rad. helen. dr. j.
vin bon. austr. lib. j. β.
m. f. l. a. vin medicat.

S. sumat æger omni trihorio cochleare unum, sensim augendo dosin. si ægri citra vomitum hoc vinum assumere non possunt, tunc admiscantur.

fyrup. fœnic. unc. iij.
spirit. nit. dulc. dr. ij.
— menth. dr. j.

24) R. fol. absinth.
— eupat. cannab. aa. unc. j.
consciss. affund.
vin. bon. austr. lib. iij.

Dein. relinq. vase clauso in fervid. digest.
per 2. horas, colaturam posthac leviter expres-
sam exhibe.

S. usus ut prioris.

Huic vino sæpe optimo cum effectu, pro
ratione circumstantiarum, additur:

tinct. milleped. unc. j. vel unc. j. β. aut
unc. ij.

Vel additur magna quantitas oxymellis
scillitici.

25) R̄. rhei. elect.

ypēcacuanh. aa. gr. xxv.

m. f. pulv. pro unica dosi.

26.) R̄. rob. samb. unc. iv.

sal. polychr. dr. j.

M. S. sumat æger quater per diem unc. β. superbibendo singula vice unc. vj. infus. fl. samb.

27) R̄. aq. fl. rhæad. lib. j.

syrup. diacod. unc. ij. β.

spirit. sulph. per camp. dr. j.

m. S. sumatur omni bihorio vel trihorio cochleare unum.

28) R̄. lact. recent. lib. iv.

vin. austr. unc. viij.

Bulliant simul per momentum, dein colostro lactis per colaturam ablato, serum albumine ovorum purifica, & pro potu ordinario exhibe.

29) R̄. sal. polychr. scrup. ij.

— ammon. scrup. j.

m. f. pulv.

S. sumatur bis vel ter per diem talis pulvis superbibendo duo vascula infusi fl. chamom. vel. herb. cent. min. aut trifol. fibr. &c.

30) R. sal. polychr. dr. iij.
fyrup. fumar. unc. ij. β.
aq. fumar. lib. j.

M. S. *dentur omni trihorio, cochlearia duo.*

31) R. Sal. polychr. dr. j.
pulv. rad. jalap. dr. j. β.
conserv. nast. aq.
— fumar. aa. unc. ij.
fyrup. de erysim. unc. j.

M. S. *sumat æger omni bihorio parvum cochleare.*

32) R. sal. polychr.
pulv. rap. jalap.
— — valerian. five phu. aa. dr. j.
oxymell. scillit. unc. iv.

M. S. *exhibeatur adultis quater per diem unc. β. junioribus vero dr. j. aut dr. ij.*

33) R. Sapon. venet.
rhei elect. aa. dr. ij.
gum. ammon. dr. j. β.
sal. polychr. dr. β.
Bals. peruv. q. s.
m. f. pil. gr. iij.

S. *sumat æger quarter de die pilulas quatuor.*
¶ *singula vice superbibat unc. vj. infus. herb. fumar*

34) R̄. sal tart. unc. j.

vin. austriac. lib. iv.

syrop de spin. cerv. unc. iv.

M. S. *sumat æger omni quadrihorio cochleare unum, sensim augendo dosin.*

35) R̄. refin. jalap. gr. xx.

sal. polychr.

facch. alb. aa. gr. x.

M. f. *pulv. tenuissimus, unica dosi sumendus.*

36) R̄. fol. pin. unc. ij.

sal. tart. gr. xx.

mist. coq. s. q. aq. vase.

clauso per $\frac{1}{4}$ hor. dein

adde

spirit. junip. unc. j.

& vase clauso relinq. adhuc per $\frac{1}{2}$ hor.

in ferv. digestionem, posthac colat. lib. iv.

exhibe.

S. *sumantur omni trihorio uncie duæ tepide sensim augendo dosin.*

37) R̄. aq. meliss.

— menth.

— fl. samb. aa. lib. j. fl.

syrop. diacod unc. iij.

spirit. sulph. per camp. dr. j. β.

M. S. *sumat æger omni bihorio unc. ij.*

88) R. Succî nast. aq. recent. express. lib. β.
 fyrup. de succo pom. acid. unc. iij.
 spirit. sulph. per camp. dr. j.

M. S. *sumatur omni bihorio cochleare unum.*

39) R. sem. melon. unc. ij.
 — papav. alb. unc. j.
 f. c. f. q. decoct. hord. emuls.
 colat. lib. j. β.

adde

fyrup. diacod. unc. j. β.

M. S. *dentur omni bihorio unicæ tres tepide.*

40) R. Aq. fl. rhæad. unc. iv.
 fyrup. menth. unc. β.
 laud. liq. sydenh. gtt. xxv.

M. S. *sumat æger omni hora cochleare unum, au-
 gendo sensim vel minuendo dosin, prout opus fuerit.*

